

HARUN YAHYA CEP KİTAPLARI SERİSİ .24.

ALLAH İÇİN YAŞAMAK

HARUN YAHYA

Müslüman, Allah'ın, dinine bağlananlara verdiği bir isimdir. Kuran'da tarif edilen Müslümanları diğer insanlardan ayıran temel fark ise, bu insanların Allah'ın sonsuz kudretinin farkında olmalarıdır. Allah'ın büyüklüğünü kavramak bunu sözle tasdik etmekten ibaret değildir. Müslümanlar Allah'ın varlığının ve büyüklüğünün farkına varan, O'ndan "korkup-sakınan" ve hayatlarını farkına vardıkları bu büyük gerçeğe göre düzenleyen insanlardır. Bu kitapta sadece Allah için yaşayan ve Kuran'da tarif edilen mümin modeli anlatılmaktadır. Unutulmamalıdır ki cennet, Allah'a ve ahirete "kesin bir bilgiyle" iman edip, sonra da Allah yolunda "ciddi bir çaba" gösterenlerin yurduudur. Allah'a ancak "bir ucundan ibadet" edip, Allah'ın rızasının yanında kendi basit çıkarlarını korumaya çalışanların durumu ise, Kuran'da şöyle açıklanmaktadır:

"İnsanlardan kimi, Allah'a bir ucundan ibadet eder, eğer kendisine bir hayır dokunursa, bununla tatmin bulur ve eğer kendisine bir fitne isabet edecek olursa yüzü üstü döner. O, dünyayı kaybetmiştir, ahireti de. İşte bu, apaçık bir kayıptır."
(Hac Suresi, 11)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Bu kitap Harun Yahya'nın konuyla ilgili olarak daha önce kaleme aldığı eserlerinden önemli bölümlerin derlenmesi ile oluşturulmuştur. Amaç, okuyucuların Harun Yahya serisinin tamamını okuyabilmesidir.

Cep Kitapları Serisi hazırlanırken, Türk halkının içinde bulunduğu ekonomik durum göz önüne alınmış, bu duruma uygun fiyatlarla okuyucuya hizmet etmek amaçlanmıştır. Bu seri hazırlanırken kendisinden alıntılar yapılan kitapların orijinallerine, Harun Yahya'nın eserlerini satan tüm kitapçılardan veya www.harunyahya.org internet sitesinden ulaşabilirsiniz.

OKUYUCUYA

- Yazarın eserlerinde evrim teorisinin çöküşüne özel bir yer ayrılmasının nedeni, bu teorinin her türlü din aleyhtarı felsefenin temelini oluşturmasıdır. Yaratılışı ve dolayısıyla Allah'ın varlığını inkar eden Darwinizm, 140 yıldır pek çok insanın imanını kaybetmesine ya da kuşkuya düşmesine neden olmuştur. Dolayısıyla bu teorinin bir aldatmaca olduğunu gözler önüne sermek çok önemli bir imani görevdir. Bu önemli hizmetin tüm insanlarımıza ulaştırılabilmesi ise zorunludur.
- Belirtilmesi gereken bir diğer husus, bu kitapların içeriği ile ilgilidir. Yazarın tüm kitaplarında imani konular, Kuran ayetleri doğrultusunda anlatılmakta, insanlar Allah'ın ayetlerini öğrenmeye ve yaşamaya davet edilmektedir. Allah'ın ayetleri ile ilgili tüm konular, okuyanın aklında hiçbir şüphe veya soru işareti bırakmayacak şekilde açıklanmaktadır. Bu anlatım sırasında kullanılan samimi, sade ve akıcı üslup ise kitapların yediden yetmişe herkes tarafından rahatça anlaşılmasını sağlamaktadır. Bu etkili ve yalın anlatım sayesinde, kitaplar "bir solukta okunan kitaplar" deyimine tam olarak uymaktadır. Dini reddetme konusunda kesin bir tavır sergileyen insanlar dahi, bu kitaplarda anlatılan gerçeklerden etkilenmekte ve anlatılanların doğruluğunu inkar edememektedirler.
- Bu kitap ve yazarın diğer eserleri, okuyucular tarafından bizzat okunabileceği gibi, karşılıklı bir sohbet ortamı şeklinde de okunabilir. Bu kitaplardan istifade etmek isteyen bir grup okuyucunun kitapları birarada okumaları, konuyla ilgili kendi tefekkür ve tecrübelerini de birbirlerine aktarmaları açısından yararlı olacaktır.
- Bunun yanında, sadece Allah rızası için yazılmış olan bu kitapların tanınmasına ve okunmasına katkıda bulunmak da büyük bir hizmet olacaktır. Çünkü yazarın tüm kitaplarında ispat ve ikna edici yön son derece güçlüdür. Bu sebeple dini anlatmak isteyenler için en etkili yöntem, bu kitapların diğer insanlar tarafından da okunmasının teşvik edilmesidir.
- Kitapların arkasına yazarın diğer eserlerinin tanıtımlarının eklenmesinin ise önemli sebepleri vardır. Bu sayede kitabı eline alan kişi, yukarıda söz ettiğimiz özellikleri taşıyan ve okumaktan hoşlandığını umduğumuz bu kitapla aynı vasıflara sahip daha birçok eser olduğunu görecektir. İmani ve siyasi konularda yararlanabileceği zengin bir kaynak birikiminin bulunduğu-na şahit olacaktır.
- Bu eserlerde, diğer bazı eserlerde görülen, yazarın şahsi kanaatlerine, şüpheli kaynaklara dayalı izahlara, mukaddesata karşı gereken adaba ve saygıya dikkat etmeyen üsluplara, burkuntu veren ümitsiz, şüpheli ve ye'se sürükleyen anlatımlara rastlayamazsınız.

HARUN YAHYA CEP KİTAPLARI SERİSİ .24.

ALLAH İÇİN YAŞAMAK

*De ki: "Şüphesiz benim namazım,
ibadetlerim, dirimim ve ölümüm
alemlerin Rabbi olan Allah'ındır."
(Enam Suresi, 162)*

HARUN YAHYA

Eylül, 2002

YAZAR HAKKINDA

Harun Yahya müstear ismini kullanan yazar, 1956 yılında Ankara'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. Daha sonra İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde ve İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğrenim gördü. 1980'li yıllardan bu yana, imani, bilimsel ve siyasi konularda pek çok eser hazırladı. Bunların yanı sıra, yazarın evrimcilerin sahtekarlıklarını, iddialarının geçersizliğini ve Darwinizm'in kanlı ideolojilerle olan karanlık bağlantılarını ortaya koyan çok önemli eserleri bulunmaktadır.

Yazarın müstear ismi, inkarcı düşünceye karşı mücadele eden iki peygamberin hatıralarına hürmeten, isimlerini yad etmek için Harun ve Yahya isimlerinden oluşturulmuştur. Yazar tarafından kitapların kapığında Resulullah'ın mührünün kullanılmış olmasının sembolik anlamı ise, kitapların içeriği ile ilgilidir. Bu mühür, Kuran-ı Kerim'in Allah'ın son kitabı ve son sözü, Peygamberimiz (sav)'in de hatem-ül enbiya olmasını remzetmektedir. Yazar da, yayınladığı tüm çalışmalarında, Kuran'ı ve Resulullah'ın sünnetini kendine rehber edinmiştir. Bu suretle, inkarcı düşünce sistemlerinin tüm temel iddialarını tek tek çürütmeyi ve dine karşı yöneltilen itirazları tam olarak susturacak "son söz"ü söylemeyi hedeflemektedir. Çok büyük bir hikmet ve kemal sahibi olan Resulullah'ın mührü, bu son sözü söyleme niyetinin bir duası olarak kullanılmıştır.

Yazarın tüm çalışmalarındaki ortak hedef, Kuran'ın tebliğini dünyaya ulaştırmak, böylelikle insanları Allah'ın varlığı, birliği ve ahiret gibi temel imani konular üzerinde düşünmeye sevk etmek ve inkarcı sistemlerin çürük temellerini ve sapkın uygulamalarını gözler önüne sermektir.

Nitekim Harun Yahya'nın eserleri Hindistan'dan Amerika'ya, İngiltere'den Endonezya'ya, Polonya'dan Bosna Hersek'e, İspanya'dan Brezilya'ya, Malezya'dan İtalya'ya, Fransa'dan Bulgaristan'a ve Rusya'ya kadar dünyanın daha pek çok ülkesinde beğeniyle okunmaktadır. İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce, Urduca, Arapça, Arnavutça, Rusça, Boşnakça, Uygurca, Endonezyaca, Malayca, Bengoli, Sırpça, Bulgarca, Çince gibi pek çok dile çevrilen eserler, yurt dışında geniş bir okuyucu kitlesi tarafından takip edilmektedir.

Dünyanın dört bir yanında olağanüstü takdir toplayan bu eserler pek çok insanın iman etmesine, pek çoğunun da imanında derinleşmesine vesile olmaktadır. Kitapları okuyan, inceleyen her kişi, bu

eserlerdeki hikmetli, özlü, kolay anlaşılır ve samimi üslubun, akılcı ve ilmi yaklaşımın farkına varmaktadır. Bu eserler süratli etki etme, kesin netice verme, itiraz edilemezlik, çürütülemezlik özellikleri taşımaktadır. Bu eserleri okuyan ve üzerinde ciddi biçimde düşünen insanların, artık materyalist felsefeyi, ateizmi ve diğer sapkın görüş ve felsefelerin hiçbirini samimi olarak savunabilmeleri mümkün değildir. Bundan sonra savunsalar da ancak duygusal bir inatla savunacaklardır, çünkü fikri dayanakları çürütülmüştür. Çağımızdaki tüm inkarcı akımlar, Harun Yahya külliyatı karşısında fikren mağlup olmuşlardır.

Kuşkusuz bu özellikler, Kuran'ın hikmet ve anlatım çarpıcılığından kaynaklanmaktadır. Yazarın kendisi bu eserlerden dolayı bir övünme içinde değildir, yalnızca Allah'ın hidayetine vesile olmaya niyet etmiştir. Ayrıca bu eserlerin basımında ve yayınlanmasında herhangi bir maddi kazanç hedeflenmemektedir.

Bu gerçekler göz önünde bulundurulduğunda, insanların görmediklerini görmelerini sağlayan, hidayetlerine vesile olan bu eserlerin okunmasını teşvik etmenin de, çok önemli bir hizmet olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu değerli eserleri tanıtmak yerine, insanların zihinlerini bulandıran, fikri karmaşa meydana getiren, kuşku ve tereddütleri dağıtmada, imanı kurtarmada güçlü ve keskin bir etkisi olmadığı genel tecrübe ile sabit olan kitapları yaymak ise, emek ve zaman kaybına neden olacaktır. İmanı kurtarma amacından ziyade, yazarının edebi gücünü vurgulamaya yönelik eserlerde bu etkinin elde edilemeyeceği açıktır. Bu konuda kuşkusuz olanlar varsa, Harun Yahya'nın eserlerinin tek amacının dinsizliği çürütmek ve Kuran ahlakını yaymak olduğunu, bu hizmetteki etki, başarı ve samimiyetin açıkça görüldüğünü okuyucuların genel kanaatinden anlayabilirler.

Bilinmelidir ki, dünya üzerindeki zulüm ve karmaşaların, Müslümanların çektikleri eziyetlerin temel sebebi dinsizliğin fikri hakimiyetidir. Bunlardan kurtulmanın yolu ise, dinsizliğin fikren mağlup edilmesi, iman hakikatlerinin ortaya konması ve Kuran ahlakının, insanların kavrayıp yaşayabilecekleri şekilde anlatılmasıdır. Dünyanın günden güne daha fazla içine çekilmek istendiği zulüm, fesat ve kargaşa ortamı dikkate alındığında bu hizmetin elden geldiğince hızlı ve etkili bir biçimde yapılması gerektiği açıktır. Aksi halde çok geç kalmabilir.

Bu önemli hizmette öncü rolü üstlenmiş olan Harun Yahya külliyatı, Allah'ın izniyle, 21. yüzyılda dünya insanlarını Kuran'da tarif edilen huzur ve barışa, doğruluk ve adalete, güzellik ve mutluluğa taşımaya bir vesile olacaktır.

Bu kitapta kullanılan ayetler, Ali Bulaç'ın hazırladığı
"Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Anlamı" isimli mealden alınmıştır.

ARAŞTIRMA
YAYINCILIK

Prof. Kazım İsmail Gürkan Cad. Hamam Sk.

No. 2 K. 6 Cağaloğlu / İSTANBUL

Tel: 0 212 511 72 30

Baskı: Nesil Matbaacılık

---

www.harunyahya.org - www.harunyahya.net

İÇİNDEKİLER

MÜSLÜMANIN HAYATININ AMACI: ALLAH RIZASI	8
Allah Rızası İçin Ciddi Bir Çaba	13
Nefsini Tanımak	18
Şirkten Kaçınmak	19
ALLAH RIZASININ EN ÇOĞUNU ARAMAK	23
Allah Rızasının Anahtarı: Vicdan	32
Allah İçin Sevmek	34
Mümin Özellikleri	41
Müminlere Yapılan Saldırıları	47
CAHİLİYE TOPLUMUNDA HAYAT	51
Cahiliye Toplumunda İnsan	
Değerlendirmenin Ölçüsü	57
Paranın Ölçü Olduğu Toplumun Önde Gelenleri	64
Cahiliye Toplumunda Ahlak	67
Sonsuza Kadar Yaşama İsteği	68
Cahiliye Toplumundaki Din Anlayışı	74
ALLAH'TAN BAŞKA İLAHLAR EDİNENLERİN	
EBEDİ MEKANI: CEHENNEM	78
YALNIZCA ALLAH'IN RIZASINI ARAYANLARIN	
EBEDİ MEKANI: CENNET	81

MÜSLÜMANIN HAYATININ AMACI: ALLAH RIZASI

*Allah, rızasına uyanları bununla
kurtuluş yollarına ulaştırır ve
onları Kendi izniyle karanlıklardan
nura çıkarır. Onları dosdoğru
yola yöneltip-iletir.*

(Maide Suresi, 16)

Müslümanlarla diğer insanlar arasındaki fark nedir? Bu soruya Müslüman olmayanlardan farklı cevaplar gelebilir. Onlar, Müslümanlarla aralarında kültürel ve ahlaki bazı ayrılıklar olduğunu söyleyebilirler. Müslümanların “dünya görüşü”nün farklı olduğunu, onların bazı “değer”lere inandıklarını, kendilerinin ise bu “değer”leri kabul etmediklerini öne sürebilirler. Müslümanların kendilerinden “ideolojik” farklılıklar taşıdıklarını belirtebilirler.

Ama aslında bu söyledikleri, yalnızca temel bir farklılığın sonuçları olarak ortaya çıkmış ve yalnızca “gözle görülür” özellik taşıyan bazı farklılıklardır. Onlar, Müslümanların gerçekte kendilerinden ne yönde farklı olduk-

larını çoğunlukla anlayamazlar. (Zaten bu farkı anlamamış oldukları için Müslüman değillerdir.)

Müslümanları diğerlerinden ayıran temel özelliğinin olduğundan söz etmeden önce bir noktayı hatırlatmakta fayda var: “Müslüman” derken, nüfus cüzdanında “Müslümandır” ibaresi bulunan insanı kastetmiyoruz. Müslüman, Allah’ın, dinine bağlananlara verdiği bir isimdir. Kuran’da tarif edilen Müslümanları diğer insanlardan ayıran temel fark, bu insanların Allah’ın sonsuz kudretinin farkında olmalarıdır. Allah’ın sonsuz kudretinin farkında olmak ise -geleneksel inançların korunmasından ötürü- bir Yaratıcı’nın var olduğunu tasdik etmek değildir. Kuran’da bu gerçeğe şöyle dikkat çekilmektedir:

De ki: “Göklerden ve yerden sizlere rızık veren kimdir? Kulaklara ve gözlere malik olan kimdir? Diriyi ölüden çıkararak ve ölüyü diriden çıkararak kimdir? Ve işleri evirip-çeviren kimdir?” Onlar: “Allah” diyeceklerdir. Öyleyse de ki: “Peki siz yine de korkup-sakinmayacak mısınız? İşte bu, sizin gerçek Rabbiniz olan Allah’tır. Öyleyse haktan sonra sapıklıktan başka ne var? Peki, nasıl hala çevriliyorsunuz?” (Yunus Suresi, 31-32)

Ayette soru sorulan kişi, Allah’ın varlığını tasdik eden ve O’nun sıfatlarını kabul eden, ama tüm bunlara rağmen, “Allah’tan korkup-sakinme” özelliğinden yoksun olan ve Allah’tan yüz çevirmiş biridir.

Allah’ın büyüklüğünü kavramak bunu sözle tasdik etmekten ibaret değildir. Müslümanlar Allah’ın varlığının ve büyüklüğünün farkına varan, O’ndan “korkup-sakinan” ve hayatlarını farkına vardıkları bu büyük gerçeğe göre düzenleyen insanlardır. Diğerleri ise, ya Allah’ı inkar

edenler, ya da Allah'ın varlığını üstteki ayette tarif edilen kişi gibi bir tarzda tasdik etmesine rağmen Allah'tan "korkup-sakınmayanlar"dır.

Bu özellikteki insanların yaşamları, kendilerini yaratmış olan Allah'ın farkında olmadan kurulmuş yaşamlardır. Bunlar hayatlarının, kim tarafından, nasıl ve neden başlatıldığını gözardı ederler. Kendi zihinlerinde, Allah'a ve O'nun dinine yer olmayan yeni bir hayat kurmaya çalışırlar. Kuran'da ise, böyle bir yaşamın boş ve çürük bir temele dayandığı, yıkımla bitmeye mahkum olduğu şu hikmetli benzetmeyle anlatılır:

Binasının temelini, Allah korkusu ve hoşnutluğu üzerine kuran kimse mi hayırlıdır, yoksa binasının temelini göçecek bir yarın kenarına kurup onunla birlikte kendisi de cehennem ateşi içine yuvarlanan kimse mi? Allah, zulmeden bir topluluğa hidayet vermez. (Tevbe Suresi, 109)

Ayette de haber verildiği gibi, Kuran'da tarif edilen şekilde bir imana sahip olmayanların yaşamları, "yıkılacak yar"ların kenarlarına kuruludur. Onların hayattaki tek amaçları "bu dünya"da mutluluğu ve rahatlığı elde etmektir. Bu insanların çoğu, kendine "zengin olmak" gibi bir hedef belirler. Bu hedefine ulaşmak için elinden geleni yapacak, tüm fiziki ve beyinsel gücünü zengin olmak için kullanacaktır. Kimisi de hayattaki amacını " itibar sahibi ve ünlü bir insan olmak" olarak saptar. Bunu elde etmek için de elinden gelen herşeyi yapar. Örneğin ünlü bir sanatçı olup, "saygın" bir insan haline gelebilme için elindeki bütün imkanları kullanır, fedakarlıklara katlanır. Ama bunların hepsi, ölümle birlikte yok olacak olan boş hedeflerden başka bir şey değildir. Hatta bir-

çoğu henüz hayattayken de kaybedilebilir.

Oysa mümin, Allah'ın varlığının ve gücünün farkındadır. Allah'ın onu niçin yarattığını ve ondan neler istediğini bilir. Bu sayede - diğer insanlar için kesin bir yıkımdan başka bir şey olamayan - ölümün de sırrını çözer: Ölüm bir yok oluş değil, asıl hayata geçiş aşamasıdır.

Müslüman olmayanlar, hayatlarının tesadüfen ve “kendi kendine” oluştuğunu sandıkları gibi, hayatlarını bitiren ölümün de “kendi kendine” oluşan bir “kaza” olduğunu düşünürler. Oysa hayatı yaratan da ölümü yaratan da Allah'tır. Bir tesadüf ya da kaza olmayan ölümü, Allah özel olarak yaratmış, zamanı ve yeri Allah katında belli olan bir olaydır.

İşte mümin de, Allah'ın herşeye hakim olduğunu bilen ve ölümün bir son değil, asıl hayata (ahiret) geçiş aşaması olduğunu kavrayan insandır. Bu gerçeklerin farkındayken de, elbette diğerleri gibi hayatını “yıkılacak bir yarın kenarına” kurmaz. Hayatın, ölümün ve ölüm-sonrası gerçek hayatın asıl sahibinin kim olduğunu ve kim tarafından yaratıldığını bildiği için, Allah'a yönelir. Parayı, makam ve mevkiyi, fiziki güzelliği Allah yaratmıştır. Bunlar ancak, Allah'ın koyduğu kurallar sayesinde kısa bir süre işleyecek olan “sebep”lerdir. Allah'ın yaratmış olduğu sistemin anahtarı ise Allah'ın rızasıdır. Çünkü Allah sadece rızasına uyanları doğru yola iletecektir:

Allah, rızasına uyanları bununla (Kuran'la) kurtuluş yollarına ulaştırır ve onları Kendi izniyle karanlıklardan nura çıkarır. Onları dosdoğru yola yöneltip-iletir. (Maide Suresi, 16)

Müslüman, Allah'ın rızasını aradığı için Müslümandır. İşte Müslümanı, diğerlerinden ayıran en önemli fark bu-

radadır. Müslümanlar, dini Allah'ın rızasını kazanmak için izlenecek bir yol olarak görürken, birçokları için din, birtakım inançları içeren kurallar bütünüdür ve hayatlarında önemli bir yeri yoktur.

Zaten gerçek Müslümanlarla, Müslüman taklidi yapan ikiyüzlüler (münafıklar) arasındaki ayrım da burada ortaya çıkar. Müslümanlar, dini Allah'ın rızasını kazanmak için izlenecek bir yol olarak kabul ederken, münafıklar bunu kendi çıkar ve isteklerini tatmin etmeye yarayacak bir araç olarak görürler. Müslümanların namazı "huşu" (Allah'a karşı saygı dolu bir korku) içinde kılarken (Müminun Suresi, 1-2), münafıkların bunu insanlara "gösteriş" olsun diye (Maun Suresi, 6) yapmaları da bundandır. Aynı şekilde münafıklar, Allah yolunda yapılan harcamayı (infak) da gerçekte Allah rızası için değil, yine insanlara gösteriş olsun diye yaparlar:

Ey iman edenler, Allah'a ve ahiret gününe inanmayıp, insanlara karşı gösteriş olsun diye malını infak eden gibi minnet ve eziyet ederek sadakalarınızı geçersiz kılmayın. Böylesinin durumu, üzerinde toprak bulunan bir kayanın durumuna benzer; üzerine sağnak bir yağmur düştü mü, onu çırılçıplak bırakıverir. Onlar kazandıklarından hiçbir şeye güç yetiremez (elde edemez)ler. Allah, kafirler topluluğuna hidayet vermez. (Bakara Suresi, 264)

Allah Rızası İçin Ciddi Bir Çaba

İnsanlar kendilerine tek hedef olarak belirledikleri dünya nimetlerini elde etmek için çok büyük bir çaba gösterirler. Zengin olmak, statü kazanmak ya da başka menfaatler için ellerinden gelen herşeyi yaparlar. Çok kısa süre içinde tümüyle ellerinden gidecek olan “**az bir değer**” (Tevbe Suresi, 9) uğruna büyük bir yarış içine girerler.

Çok daha büyük bir karşılığa, Allah'ın rızasına ve cennetine talip olan mümin de bu hedefleri için ciddi bir çaba gösterecektir. Kuran'da, müminin bu özelliği şöyle tarif edilir:

Kim çarçabuk olanı (geçici dünya arzularını) isterse, orada istediğimiz kimseye dilediğimizi çabuklaştırırız, sonra ona cehennemi (yurt) kılarız; ona, kınanmış ve kovulmuş olarak gider. Kim de ahireti ister ve bir mümin olarak ciddi bir çaba göstererek ona çalışırsa, işte böylelerinin çabası şükre şayandır. (İsra Suresi, 18-19)

Mümin Allah rızası ve ahiret için “ciddi bir çaba göstererek” çalışır. Malını ve canını Allah için “satmıştır”. Kuran'da müminlerin bu özelliği şöyle anlatılır:

Hiç şüphesiz Allah, müminlerden -karşılığında onlara mutlaka cenneti vermek üzere- canlarını ve mallarını satın almıştır... (Tevbe Suresi, 111)

Allah'a “malını ve canını satmış” olan bir insan, Allah rızası için karşılaşıacağı hiçbir zorluktan etkilenmeyecektir. Allah rızası dışında hiçbir şeye yönelmeyecektir. Bedeni ve sahip olduğu mallar “onun” değildir ki, bunlar konusunda kendi nefsinin bencil tutkularına uysun. Bedeninin ve sahip olduğu herşeyin sahibi Allah'tır, tüm bunları O'nun istediği şekilde kullanacaktır.

Bunların yanısıra göstereceği çabanın gerçekten ciddi olup olmadığı da denenecektir. Allah yolunda hiçbir şeyden çekinmemelidir. Çünkü münafıklar da, eğer kendileri için “yakın bir yarar” görürlerse, görünüşte Allah rızasına uygun bir işe -Allah’ın rızasını değil de, bu “yakın yarar”ı elde edebilmek için- girişebilirler:

Eğer yakın bir yarar ve orta bir sefer olsaydı, onlar (münafıklar) mutlaka seni izlerlerdi. Ama zorluk onlara uzak geldi. “Eğer güç yetirseydik muhakkak seninle birlikte çıkardık.” diye sana Allah adına yemin edecekler. Kendi nefislerini helaka sürüklüyorlar. Allah onların gerçekten yalan söylediklerini biliyor. (Tevbe Suresi, 42)

Dolayısıyla mümin olmanın ölçüsü, Allah rızasına karşı içli bir istek duymak ve gerektiğinde bu yolda fedakarlık göstermekten kaçınmamaktır. Müminler, **“kattıksızca (ahiretteki asıl) yurdu düşünüp anan ihlas sahipleri”**dirler. (Sad Suresi, 46) Mümin, Allah’ın rızasının yanında başka çıkarlar gözetmez. Allah’tan rızasını, rahmetini ve cennetini umar, çünkü **“Erkek olsun, kadın olsun inanmış olarak kim salih bir amelde bulunursa, onlar cennete girecek ve onlar, bir ‘çekirdeğin sırtındaki tomurcuk kadar’ bile haksızlığa uğramayacaklardır.”** (Nisa Suresi, 124)

Görüldüğü gibi Kuran’da tarif edilen mümin modeli son derece açık ve nettir. Allah’a ve ahirete **“kesin bir bilgiyle”** (Lokman Suresi, 4) iman edip, sonra da Allah yolunda “ciddi bir çaba” gösterenlerin yurdudur cennet. Allah’a ancak “bir ucundan ibadet” edip, Allah’ın rızasının yanında kendi basit çıkarlarını korumaya çalışanların durumu ise, Kuran’da şöyle açıklanmaktadır:

İnsanlardan kimi, Allah'a bir ucundan ibadet eder, eğer kendisine bir hayır dokunursa, bununla tatmin bulur ve eğer kendisine bir fitne isabet edecek olursa yüzü üstü dönüverir. O, dünyayı kaybetmiştir, ahireti de. İşte bu, apaçık bir kayıptır. (Hac Suresi, 11)

Müminin asıl hedefi ahirettir, ama bu onun dünyada yalnızca zorluk ve sıkıntıyla dolu bir hayat yaşayacağı anlamına gelmez. Karşılaşacağı zorluk ve sıkıntılar, onun denenmesi ve olgunlaşması içindir.

Müminin karşılaşacağı zorluklar, aslında dışarıdan zor gibi görünen, fakat tam bir teslimiyetle içine girildiğinde, Allah'ın her türlü zorluğu kaldırdığı olaylardır. Örneğin, Hz. İbrahim imanından dolayı ateşe atılmak istendiğinde tam bir Müslüman gibi karşılık vermiş, inancından ve Allah'ın emirlerinden hiçbir taviz vermeyerek ateşe atılmayı göze almıştır. Ateşe atılmak, dışarıdan bakan biri için bir insanın dünyada başına gelebilecek en büyük fiziksel işkencedir. Fakat Allah'ın bu denemesini en güzel, en teslimiyetli bir biçimde karşılayan Hz. İbrahim, dışarıdan zorlu görünen bu olaydan Allah'ın yardımıyla hiçbir zarar görmeden kurtulmuştur. Bu olayları haber veren ayetlerde şöyle buyrulmaktadır:

(İbrahim) Dedi ki: "O halde, Allah'ı bırakıp da sizlere yararı olmayan ve zararı dokunmayan şeylere mi tapıyorsunuz? Yuh size ve Allah'tan

başka taptıklarınıza. Siz yine de akıllanmayacak mısınız?” Dediler ki: “Eğer (bir şey) yapacaksanız, onu yakın ve ilahlarınıza yardımda bulunun.” Biz de dedik ki: “Ey ateş, İbrahim’e karşı soğuk ve esenlik ol.” Ona bir düzen (tuzak) kurmak istediler, fakat Biz onları daha çok hüsrana uğrayanlar kıldık. (Enbiya Suresi, 66-70)

Nitekim Allah Kendi rızası için sahip oldukları herşeyi ortaya koyanların hiçbir zarar görmeden, maddi ve manevi kazançlarla geri döndüklerini ayetlerinde şöyle haber verir:

Onlar, kendilerine insanlar: “Size karşı insanlar topla(n)dılar, artık onlardan korkun” dedikleri halde imanları artanlar ve: “Allah bize yeter, O ne güzel vekildir” diyenlerdir. Bundan dolayı, kendilerine hiçbir kötülük dokunmadan bir bolluk (fazl) ve Allah’tan bir nimetle geri döndüler. Onlar, Allah’ın rızasına uydular. Allah, büyük fazl (ve ihsan) sahibidir. İşte bu şeytan, ancak kendi dostlarını korkutur. Siz onlardan korkmayın, eğer mü’minlerseniz, Ben’den korkun. Küfürde ‘büyük çaba harcayanlar’ seni üzmesin. Çünkü onlar, Allah’a hiçbir şeyle zarar veremezler. Allah, onları ahirette pay sahibi kılmamayı ister. Onlar için büyük bir azab vardır. Onlar, imana karşılık küfrü satın alanlardır. Onlar, Allah’a hiçbir şeyle zarar veremezler. Onlar için acıklı bir azab vardır. (Al-i İmran Suresi, 173-177)

Sonuçta Allah’ın rızasını arayan ve gözeten bir mümin için hiçbir sıkıntı, zorluk ve üzüntü yoktur. Yalnızca, Allah’ın dünyada bir imtihan olarak yarattığı ve mü-

minin tevekkül, sabır ve teslimiyetini denediği olaylar vardır. Bunlar dışarıdan bakıldığında sıkıntı ve zorluk gibi görünen, içine girildiğinde ise Allah'ın kesin bir rahmetiyle karşılaşılan olaylardır.

Ayrıca Allah Kuran'da, mümin kullarına kaldırabileceklerinden fazla yük yüklemeyeceğini de bildirmiştir:

Allah, hiç kimseye güç yetireceğinden başkasını yüklemes... (Bakara Suresi, 286)

Allah, Kendisine gereği gibi kulluk eden bir mümin için ne dünyada ne de ahirette hiçbir azap dilememiştir. Tam tersine her iki hayatta da güzellik onlarındır:

(Allah'tan) Sakınanlara: "Rabbiniz ne indirdi?" dendiğinde, "Hayır" dediler. Bu dünyada güzel davranışlarda bulunanlara güzellik vardır; ahiret yurdu ise daha hayırlıdır. Takva sahiplerinin yurdu ne güzeldir. Adn cennetleri; ona girerler, onun altından ırmaklar akar, içinde onların her diledikleri şey vardır. İşte Allah, takva sahiplerini böyle ödüllendirir. (Nahl Suresi, 30-31)

Allah rızasını gözetmede zaaf gösteren, Allah'a tam bir teslimiyet göstermeyen, nefsinin daha ön planda tutan kimselerin başına, bu tür hatalı davranışlarından ötürü, Allah'ın bir uyarısı olarak azap, zorluk ve sıkıntı gelir. Müminler hata yaptıklarında, Allah'tan bir nevi "şefkat tokadı" şeklinde kendilerine gelen bu sıkıntılardan ders alıp, tevbe eder ve davranışlarını düzeltirler. İnkarcılar ise, dünyada yaşadıkları süre boyunca Allah'ın kendilerini uğrattığı zorluk ve sıkıntılardan, belalardan ibret almaz ve ahiretteki büyük sonsuz azabı hakedecek bir duruma gelirler.

Nefsini Tanımak

Kuran'ın insan hakkında verdiği önemli bilgilerden biri de onun "nefis sahibi" olduğudur. Arapçada "insanın kendisi" anlamına gelen nefis, benlik kelimesiyle de tanımlanabilir.

Kuran'da insan nefsinin iki tarafı olduğunu bildirilmiştir. Buna göre insanın içinde kötülüğü emreden bir taraf ve o kötülüğten sakınmayı emreden diğer bir taraf bulunmaktadır. Bu konu ile ilgili ayetler şöyledir:

Nefse ve ona 'bir düzen içinde biçim verene', sonra ona fücürünü (sınır tanımaz günah ve kötülüğünü) ve ondan sakınmayı ilham edene (andolsun). Onu arındırıp-temizleyen gerçekten felah bulmuştur. Ve onu (isyanla, günahla, bozulmalarla) örtüp-saran da elbette yıkıma uğramıştır. (Şems Suresi, 7-10)

Ayetlerden de anlaşıldığı gibi kötülük her insanın nefsinde vardır. Ancak bunu temizleyip arındıran kurtulacaktır. Müminler nefislerindeki kötülüklere teslim olmaz, Allah'ın ilham ettiği şekilde ondan sakınırlar. Hz. Yusuf'un söylediği: **"Ben nefsimi temize çıkaramam. Çünkü gerçekten nefis, Rabbimin kendisini esirgelediği dışında var gücüyle kötülüğü emredendir."** (Yusuf Suresi, 53) sözü, müminlerin nasıl düşünmesi gerektiğini göstermektedir.

Nefs "var gücüyle kötülüğü emreden" olduğuna göre, mümin sürekli olarak nefesine karşı uyanık olmak durumundadır. Nefs sürekli olarak ona Allah'ın rızasının dışında alternatifler sunar ve bu alternatifleri süslü gösterir. Fakat mümin, Allah korkusu sayesinde, nefsin bu "şaşırtıp-saptırıcı" özelliğine kanmaz. Daima Allah'ın rızasına uygun bir yaşam geçirmek için doğrulara yönelir.

Şirkten Kaçınmak

Şirk, kısa tarifıyla Allah'ın yanında O'ndan başka bazı varlıkları da ilah kabul etmektir. Bu tarifi üzerine, çoğu kişi, aslında şirk içinde olmalarına rağmen “biz Allah'tan başka ilah tanımıyoruz ki” diyebilir. Bu, onların “şirk”in ne olduğunu anlamamış olmalarından kaynaklanmaktadır. Zaten, Kuran'da bildirildiğine göre, Allah'a ortak koşup şirk içinde olanların bir bölümü, bu durumlarını kabul etmemektedirler. Bu kişilerin sözleri Kuran'da şöyle haber verilmektedir:

Onların tümünü toplayacağımız gün; sonra şirk koşanlara diyeceğiz ki: “Nerede (o bir şey) sınıp da ortak koştuklarınız?” (Bundan) Sonra onların: “Rabbimiz olan Allah'a and olsun ki, biz müşriklerden değildik” demelerinden başka bir fitneleri olmadı (kalmadı.) (Enam Suresi, 22-23)

Bu nedenle kimse bu konuda kendinden emin olmamalı, şirk içinde olmaktan Allah'a sığınmalıdır. Çünkü şirk, çok büyük bir günahdır. Allah diğer günah ve hataları affedebileceğini ama şirki asla affetmeyeceğini Kuran'da şöyle bildirmiştir:

Gerçekten, Allah, Kendisine şirk koşulmasını başışlamaz. Bunun dışında kalanı ise, dilediğini başışlar. Kim Allah'a şirk koşarsa, doğrusu büyük bir günahla iftira etmiş olur. (Nisa Suresi, 48)

Bu kadar büyük bir “günah ve iftira” olan şirk, insanın, Allah'a ait olan özellikleri kendi zihninde başka varlıklara vermesiyle başlar. Oysa varlıklarda yer alan özellikler (güç, güzellik, zeka vb.) onlara “ait” değildir; Allah geçici ve belirli bir süre için onlara vermiştir.

Allah'ın bir ve tek olma vasfı, Kuran'da şöyle anlatılır:

De ki: O Allah, birdir. Allah, Samed'dir (herşey O'na muhtaçtır, daimdir, hiçbir şeye ihtiyacı olmayandır). O, doğurmamıştır ve doğurulmamıştır. Ve hiçbir şey O'nun dengi değildir. (İhlas Suresi, 1-4)

Yukarıdaki ayetlerde bildirildiği gibi, Allah hiçbir şeye muhtaç değildir, ama herşey O'na muhtaçtır. Ve hiçbir şey O'nun dengi değildir. Bu gerçek reddedilip, bazı varlıkların Allah'a muhtaç olmadığı düşünüldüğü anda ise "şirk" başlar. O zaman, herşeyin Allah'ın kontrolünde olduğu unutulur, O'na muhtaç olmayan bazı varlıkların var olduğu ve bunların O'ndan bağımsız olarak davran-

**Gerçekten, Allah, Kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışında kalanı ise, dilediğini bağışlar. Kim Allah'a şirk koşarsa, doğrusu büyük bir günahla iftira etmiş olur.
(Nisa Suresi, 48)**

bildiği gibi gerçek dışı bir inanç doğar. Böyle varlıkların olduğu zannedilince, Allah'tan başka bir de onlardan yardım istenmeye, onların rızası aranmaya, onların kuralları kabul edilmeye başlanır. Oysa ki, Allah'a şirk koşturmayan müminler, tüm gücün O'nun elinde olduğunu bildiklerinden yalnızca O'na yönelirler. Müminlerin sözleri Kuran'da şöyle haber verilir:

Biz yalnızca Sana ibadet eder ve yalnızca Sen'den yardım dileriz. (Fatiha Suresi, 4)

Şirk koşturular ise aslında kendilerine yardıma güç yetiremeyecek varlıklara yönelmektedirler. Çünkü ilah olarak kabul ettikleri de kendileri gibi aciz kullardır. Ayetlerde şöyle buyrulmaktadır:

Kendileri yaratılıp dururken, hiçbir şeyi yaratamayan şeyleri mi ortak koşuyorlar? Oysa (bu şirk koşturdukları güçler ve nesnelere) ne onlara bir yardıma güç yetirebilir, ne kendi nefislerine yardım etmeğe. Onları hidayete çağırırsanız size uymazlar. Onları çağırırsanız da, suskun dursanız da size karşı (tutumları) birdir. Allah'tan başka taptıklarınız sizler gibi kullardır. Eğer doğru iseniz, hemen onları çağırın da size icabet etsinler. (Araf Suresi, 191-194)

Dolayısıyla şirk hem büyük bir iftira, hem büyük bir aldanma, hem de büyük bir akılsızlıktır. Ayetlerde şirk koşturuların ne kadar büyük bir akılsızlık içinde oldukları şöyle tarif edilir:

Ey insanlar, (size) bir örnek verildi; şimdi onu dinleyin. Sizin, Allah'ın dışında tapmakta olduklarınız -hepsi bunun için bir araya gelseler dahi- gerçekten bir sinek bile yaratamazlar. Eğer si-

nek onlardan bir şey kapacak olsa, bunu da ondan geri alamazlar. İsteyen de güçsüz, istenen de. Onlar, Allah'ın kadrini hakkıyla takdir edemediler. Şüphesiz Allah, güç sahibidir, azizdir. (Hac Suresi, 73-74)

Şirk, değişik şekillerde ortaya çıkar. Allah'tan başka varlıklar ilah olarak kabul edildiği için, onların rızası aranmaya başlanır. Onlardan medet umulur ve onların hükümleri kabul edilir. Böylece insan, kendisini kendi eliyle milyonlarca hayali ilahın boyunduruğuna sokmuş olur. Aynı kendisi gibi aciz varlıklardan medet umar. Oysa şirk koşan insan, büyük bir çıkmaz ve “zulüm” içindedir. Bu gerçek bir Kuran ayetinde şöyle haber verilir:

“... Şüphesiz şirk, gerçekten büyük bir zulümdür.” (Lokman Suresi, 13)

Ama şunu da belirtmek gerekir ki bu insan, kendi kendine zulmetmektedir. Çünkü **“Şüphesiz Allah, insanlara hiçbir şeyle zulmetmez. Ancak insanlar, kendi nefislerine zulmediyorlar.” (Yunus Suresi, 44)**

ALLAH RIZASININ EN ÇOĞUNU ARAMAK

Mümin, şirkten, Allah'tan başka hayali ilahlardan medet ummaktan, onların rızasını aramaktan ve onların boyunduruğu altına girmekten arınmıştır. O, yalnızca Allah'a kulluk eder. Allah'ın rızasını arar. Bunu, daha önce belirttiğimiz gibi "Allah yolunda ciddi bir çaba" göstererek yapacaktır.

Allah yolunda "ciddi bir çaba" göstermenin anahtarı ise, Allah rızasının en çoğunu aramaktır. Mümin, önünde hepsi de meşru olan bir kaç seçenek birden bulunduğu, kendisine Allah'ın rızasını en çok kazandıracak olanını seçmelidir.

Allah rızasının en çoğunu aramayı kısaca şöyle tanımlayabiliriz:

-Müminin hayatının tümü "helal dairesi" içinde geçmelidir. Haramlar açıkça belirtilmiştir ve oldukça az sayıdadır. Bu belli haramların dışında, bütün fiil ve tavırlar söz konusu helal dairesi içindedir.

-Bunun yanısıra mümine düşen, Allah'ın helal kıldığı ölçüler içinde kendi akıl ve "basiret"ini kullanarak, Allah'ın rızasının en çoğunu aramaya yönelmektir.

Bununla ilgili olarak "infak" (Allah yolunda harcama yapma) konusu iyi bir örnek olabilir. Mümin, "malını ve canını" Allah'a satmıştır. Elindeki imkanları O'nun rızasına uygun bir biçimde değerlendirmelidir. Ama bunu yaparken karşısına değişik alternatifler çıkabilir. Örneğin

elinde yüklü miktarda bir para olduğunu düşünelim. Bununla kendine yeni bir giysi alabilir. Bu helal ve gayet meşru bir harekettir; üstüne başına bakması, temiz ve güzel bir görünüm içinde olması Allah'ın rızasına uygundur. Ama bu parayı kullanabileceği ve Allah'ın rızasını daha da çok kazanmaya vesile olabilecek başka bir yer olabilir. Örneğin, bu parayı kendisinden daha acil bir ihtiyaç içinde olan bir fakire vermekte, ya da bu parayı dinin menfaatleri için son derece önemli bir çalışmaya aktarmakta, Allah'ın rızası çok daha fazla olabilir. Bu, içinde bulunduğu ortama ve şartlara göre insanın kendi vicdanıyla öncelikli olanı belirleyebileceği bir durumdur.

Bir başka örnek daha verebiliriz: Mümin “iyiliği emredip, kötülükten men etmekle”, Allah'ın dinini anlatmakla, yeryüzündeki zorbalıklara karşı fikri bir mücadele içine girmekle sorumludur. Allah'ın rızasını, bu büyük sorumluluğu sırtlanmakla kazanabilir. Bu sorumluluk her zaman için bazı öncelikli hizmetler ortaya çıkarır. Böylesine büyük bir sorumluluğun gerektirdiği pek çok iş varken, Allah'ın meşru saydığı bir başka işi daha öncelikli konumda değerlendirmek yanlış olacaktır.

Örneğin erkek ailesine bakmakla yükümlüdür. Onların güvenliğini, geçimini sağlama görevi ona verilmiştir. Ama bunu bahane ederek yukarıda bahsettiğimiz sorumluluğu üzerine almaması elbetteki mümine yakışır bir tavır olmayacaktır.

Aslında biraz düşündüğümüzde değeri az olan şeyi tercih etmede “nefs”in etkili olduğunu görürüz. Allah katında değeri az olan şeyi çok olana tercih etmek, insanın nefsinde de bir “pay” ayırmasından kaynaklanır. Oysa bir konuda yapılması gereken, nefsinde en ufak pay

ayırmadan yüzde yüz Allah'ın rızasını gözetmektir. Bir işte yüzde doksan dokuz Allah'ın rızası, yüzde bir de nefsinin istekleri varsa, o yüzde doksan dokuz da Allah katında kabul edilmeyebilir. Çünkü bu insan, nefsini Allah'a şirk koşmuş demektir. Şirkin ise yüzde biri bile geri kalan ameli geçersiz kılmak için yeterli olabilir. Bir işte, Allah'ın yanı sıra başka bir varlığa, bir kimseye pay ayıranların durumu şöyle bir örnekle tarif edilir:

O'nun üretip-türettiği ekin ve hayvanlardan Allah için de bir pay ayırdılar, sonra kendi zannarınca: "Bu Allah'ındır, bu da ortaklarımızındır" dediler. Kendi ortakları için olan (pay), Allah tarafına geçmez, ama Allah'a ait olan kendi ortaklarının tarafına (payına) geçer. Ne kötü hüküm veriyorlar? (Enam Suresi, 136)

Kendi evi, ailesi tehlikedeysen canı pahasına bunları savunan bir insan konu Kuran'a saldırı ve iftira olduğunda yerinde oturup umursuzca başka işlere dalıyorsa, burada Allah rızasının olduğundan söz etmek mümkün değildir. Böyle bir tavır insanın nefsinin öngördüğü şekilde davrandığını, nefesine tabi olduğunu gösterir ki, bu İslam'ın temeli olan "yalnızca Allah'a kulluk etmek" prensibine tümüyle aykırıdır. Dahası Kuran'da nefsin arzularına göre hareket, Allah'a şirk koşmak olarak tanımlanmaktadır:

Kendi istek ve tutkularını (hevasını) ilah edineni gördün mü? Şimdi ona karşı sen mi vekil olacaksın? (Furkan Suresi, 43)

Mümin ise, tüm varlığını, malını, canını, hayatını kısacası herşeyini Allah'a adamıştır. Allah'a iman eden insanların bu üstün özelliği Kuran'da şöyle haber verilir:

De ki: “Şüphesiz benim namazım, ibadetlerim, hayatım ve ölümüm alemlerin Rabbi olan Allah’ındır.” (Enam Suresi, 162)

Her dönemde Müslümanlar farklı olaylarla denenebilirler. Örneğin günümüzde Müslümanların, dini ve yaratılışı inkar edenlere, toplum içinde ahlaksızlıkların yaygınlaşması için çalışanlara karşı fikri bir mücadele yürütmeleri gerekmektedir. Müminler her zaman için sorumluluğunu taşıdıkları bu mücadele için neyin “en hayırlı” olduğunu tespit edip, onu uygulamakla sorumludurlar. Çünkü böyle bir emaneti taşıyacak güce sahip olup da, sırf nefsi için aciliyeti olmayan işlerle uğraşmak Allah’ın rızasından yüz çevirmek anlamına gelir.

Müminin vicdanı zaten böyle bir şeyi kabul etmez. O Allah’ın seçip iman verdiği bir kişidir, yeryüzünde barış ve huzur ortamının olması, Allah’ın dininin yaşanması ona emanet edilmiştir. Zalimlerin ezip-zulmettiği ve **“...Rabbimiz, bizi halkı zalim olan bu ülkeden çıkar, bize katından bir veli (koruyucu sahip) gönder, bize katından bir yardım eden yolla...”** (Nisa Suresi,

75) diyen erkekler, kadınlar ve çocuklardan zayıf bırakılmışlar için çaba harcamakla yükümlüdür.

Allah'ın rızasının en çoğu yalnızca fikri mücadele konusunda geçerli değildir. Mümin, yaşamı boyunca yaptığı tüm ibadetlerde, günlük yaşamında karşısına çıkan küçük büyük tüm olaylarda bu bakış açısını göz önünde bulundurmaya zorundadır.

Bu arada şunu hatırlatmak gerekir: Aslında “Allah rızasının en çoğu” ifadesini, konuyu açıklamak için kullanıyoruz. **Allah rızasının en çoğundan yüz çevirip, ikinci dereceden bir işle ilgilenmek, Allah'ın rızasına aykırıdır.** Dolayısıyla zaten Allah'ın rızasının ancak en çoğu, Allah'ın razı olduğudur. Allah'ın daha az razı olması gibi bir şey yoktur.

Allah'ın rızasının en çoğunu aramayıp, azıyla yetinmekse, aslında insanın ahirete yönelik yanlış bir bakış açısı geliştirmesinden kaynaklanır. Kendisini “kesin cennetlik” saymasından doğar. Oysa, hiçbir insan kendisini “kesin cennetlik” olarak görececek durumda değildir. Kur'an'da Allah peygambere “**eğer Allah dilerse senin de**

kalbini mühürler.” (Şura Suresi, 24) uyarısında bulunmuştur. Durum böyleyken kimsenin kendisini temize çıkaracak bir hali olmadığı ortadadır.

Zaten Kuran’da tarif edilen mümin kendisini asla “kesin cennetlik” olarak görmez, böyle bir düşünceye kapılmaz. Mümin vasfı, Allah’a “**korku ve umut**” (Araf Suresi, 56) taşıyarak dua etmektir.

Gerçek iman sahibi olmayan kimseler ise, Allah’tan korkmadıkları ve iyi işler yaptıklarını sandıkları için, kendilerini “kesin cennetlik” olarak görürler.

Allah’ın bağışlayıcılığını, “nasıl olsa bağışlanacağız” gibi yanlış bir mantık kullanırlar. Bu Allah’tan gereği gibi korkup sakınmayan kimselerin tutumudur. Allah bu kimselerin durumunu bir ayette şöyle bildirmiştir:

Onların (müminlerin) ardından yerlerine kitaba mirasçı olan birtakım ‘kötü kimseler’ geçti. (Bunlar) Şu değersiz olan (dünya)ın geçici-yararını alıyor ve: “Yakında bağışlanacağız” diyorlar. Bunun benzeri bir yarar gelince onu da alıyorlar. Kendilerinden Allah’a karşı hakkı söylemekten başka bir şeyi söylemeyeceklerine ilişkin Kitap sözü alınmamış mıydı? Oysa içinde olanı okudular. (Allah’tan) Korkanlar için ahiret yurdu daha hayırlıdır. Hala akıl erdirmeyecek misiniz? (Araf Suresi, 169)

Bir de dünyada kendilerine geniş imkanlar verilmesine aldanarak, Allah’ın kendilerini sevdiği sonucunu çıkarırlar ve buradan hareketle -varlığına pek kanaat getiremeseler de- cennette ağırlanacaklarını sananlar vardır. Bu kişilerle ilgili Kuran’da verilen örnek şöyledir:

Onlara iki adamın örneğini ver; onlardan birine

iki üzüm bağı verdik ve ikisini hurmalıklarla donattık, ikisinin arasında da ekinler bitirmiştik. İki bağ da yemişlerini vermiş, ondan (verim bakımından) hiçbir şeyi noksan bırakmamış ve aralarında bir ırmak fışkırtmıştık. (İkisinden) Birinin başka ürün (veren yer)leri de vardı. Böylelikle onunla konuşurken arkadaşına dedi ki: “Ben, mal bakımından senden daha zenginim, insan sayısı bakımından da daha güçlüyüm.” Kendi nefsinin zalimi olarak (böylece) bağına girdi (ve): “Bunun sonsuza kadar kuruyup-yok olacağını sanmıyorum” dedi. “Kıyamet-saati'nin kopacağını da sanmıyorum. Buna rağmen Rabbime döndürülecek olursam, şüphesiz bundan daha hayırlı bir sonuç bulacağım.” (Kehf Suresi, 32-36)

Mümin ise, “iman ettikten sonra doğru yoldan çıkmak”tan korkar. Kuran’da haber verilen müminlerin bu konuyla ilgili duası şöyledir:

Rabbimiz, bizi hidayete erdirdikten sonra kalplerimizi kaydırma ve katından bize bir rahmet bağışla. Şüphesiz, bağış en çok olan Sensin Sen. (Al-i İmran Suresi, 8)

Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, bu korku mümin için bir tedirginlik ya da huzursuzluk yaratacak bir korku değildir. Asıl korkulması gereken, Allah’ın rızasına aykırı yaşamaktan dolayı kalbin “katılaşması”dır.

Mümin geçici ve kısa bir yurt olan dünyada Allah’ın hoşnutluğunu kazanmak hedefindedir. Tek düşüncesi karşı karşıya olduğu büyük olaydır: Kesin olarak bir gün ölecek ve Allah’ın huzurunda hesap verecektir. Bu he-

sap onu ebedi yıkıma ya da kurtuluşa taşıyacaktır. Böylesine büyük bir olayla karşı karşıyayken başka hesaplar peşinde koşmak ya da umursuz davranmak ise elbette akıl karı değildir.

Mümin, kurtuluşu için "en çoğu" aramakla yükümlüdür. Allah rızasının en çoğunu aramamak, karşı karşıya olunan tehlikenin de farkında olmamak demektir. Cehennem ve Allah katında aşılanma tehlikesi karşısında, kurtuluş için elbette en fazlanın aranması gerekmektedir.

"Dünyevi" tehlikelerde göstereceğimiz tavır ve çabayla ilgili birkaç örnek, Allah rızasının en çoğunu aramanın nasıl olacağının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır:

-Metrelerce yükseklikteki dev bir selle karşı karşıya kaldığımızda ve suların büyük bir hızla yükseldiğini gördüğümüzde, kurtulmak için, kaçtığımız on katlı apartmanın en üst katına mı çıkarız, yoksa beşinci katta durup "herhalde bu kadarı kurtarır" mı deriz?

-Apartmanın en üst katına paralı bir asansörle çıktığını ve asansörün bir daha sefer yapmayacağını varsayalım. Cebimizde de tam en üst kata çıkacak kadar para var. Bu durumda en üst kata çıkmak için cebimizdeki bütün parayı vermez miyiz? Yoksa selin ulaşma tehlikesi olan bir başka ara kata çıkmakla mı yetiniriz?

-Selden kurtulmak için sığındığımız apartmanın beşinci katında bir eğlence düzenlenmiş olduğunu düşünelim. Böyle bir durumda eğlenceye katılıp, beşinci katın yüksekliğiyle mi yetiniriz, yoksa gözümüz hiçbir şeyi görmeden en üst kata mı çıkarız?

-Bir yakınımızın kalp krizi geçirdiğini veya başka bir sebeple hastaneye yetiştirilmesi gerektiğini düşünelim.

Bu durumda hastaneye yetişmek için arabayı olabilecek en yüksek hızla mı süreriz, yoksa “bu kadarı yeterli, biraz daha dayansın” mı deriz?

Verdiğimiz örneklerden anlaşılacağı gibi insan bir tehlikeyle karşı karşıya kaldığında teyakkuza geçmekte, elindeki tüm imkanları tehlikeden kurtulmak için seferber edebilmektedir. Cehennem ise insan için en büyük tehlikedir. Elbette ki Allah rızasının en çoğunun aranmasında ise bu tehlikeden uzak kalma isteği önemli bir rol oynar.

Şimdi mahşer günü herkesin mutlaka çevresinde toplanacağı bildirilen cehennemin kenarında bulunduğu-muzu, cehennemi tüm dehşetiyle gördüğümüzü düşünelim... Böyle bir durumda bazı alternatiflerle karşılaşsak, hiç tereddüt etmeden Allah’ın rızasının en çoğunu seçmez miyiz?

Cehennemin yanına vardıktan sonra böyle bir seçim şansı kalmayacağına, yalnızca yapılanların hesabı verileceğine göre, şimdiden aynı mantıkla hareket etmemiz gerekir. Niketim mümin her an ahirete geçecekmiş gibi cehennemin yakınlığını düşünerek hareket eder. Çünkü ahiretteki pişmanlığın fayda getirmeyeceği Kuran’da defalarca belirtilmiştir. Bununla ilgili ayetlerden biri şöyledir:

(Cehennemin) İçinde onlar (şöyle) çığlık atarlar: “Rabbimiz, bizi çıkar, yaptığımızdan başka salih bir amelde bulunalım.” Size orda (dünyada), öğüt alabilecek olanın öğüt alabileceği kadar ömür vermedik mi? Size uyarın da gelmişti. Öyleyse (azabı) tadın; artık zalimler için bir yardımcı yoktur. (Fatır Suresi, 37)

Diğer taraftan insan, tehlikeden uzaklaşmak için bu

kadar çabaladığı gibi, nimeti elde etmek için de çaba harcamalıdır. Cennetin azına razı olmak da akılcı bir davranış değildir. Altın dolu bir adadan gemiyle ayrılırken, alabileceğinizin hepsini almaz mısınız? Mümin de, ahirete gittiğinde “keşke şunu da yapsaydım”, “şu ecri (sevabı) da kazansaydım” diyecek durumda olmamalıdır. Bunun için dünyadayken tüm imkanları kullanarak, Allah rızasının en çoğunu seçmelidir.

İnkâr edenler, “**az bir yararlanma**” dan (Al-i İmran Suresi, 197) başka bir şey olmayan dünyayı elde etmek için ellerinden gelenin “en çoğunu” yaparlar. Sonu hüsrânla bitecek olan bu “az bir yararlanma”nın yanında, müminler için Allah’ın rızası, rahmeti ve cenneti vardır. Bunlara talip olan müminin yapması gereken de elinden gelenin “en çoğunu” yapmaktır.

Allah Rızasının Anahtarı: Vicdan

Mümin, hayatının her aşamasında, karşısındaki alternatifler arasından Allah rızasının en çoğunu seçmek durumundadır. Allah rızasının en çok hangi alternatifte olduğunu tespit etmek için elinde olan en büyük kıstas ise vicdandır.

Müminleri diğer insanlardan ayıran farkların en önemlilerinden biri, müminlerin vicdanlarına, inkarcıların ise nefislerinin emrettiği kötülöklere tabi olmalarıdır. Dolayısıyla müminin doğal hali, vicdanı ile düşündüğü halidir.

Ama bu, nefsin müminin üzerinde etkisi olmadığı anlamına gelmiyor. Hz. Yusuf’un dediğı gibi “**gerçekten nefis, var gücüyle kötülüğü emredendir**”. (Yusuf Suresi, 53) Ve mümine de Allah’ın rızasına uygun olmayan

**“Rabbimiz, bizi hidayete
erdirdikten sonra kalplerimizi
kaydırma ve katından bize bir
rahmet bağışla.
Şüphesiz, bağış
en çok olan Sensin Sen.”
(Al-İmran Suresi, 8)**

alternatifleri emredecektir.

İşte mümin, nefsin bu oyunlarından vicdanı ile kurtulur. Müminin bir seçim durumunda genellikle ilk düşünüp-yöneldiği alternatif, Allah'ın rızasının en çoğudur. Bunun ardından nefs devreye girerek diğer alternatifleri süslü göstermeye, bazı "tevil" (bahane tarzı açıklamalarla) bu alternatifleri meşrulaştırmaya çalışacaktır. Mümin, bu tevellere aldırış etmeden, vicdanının ona gösterdiği ilk ve kesin doğruyu uygulamalıdır.

Allah İçin Sevmek

İşte Allah, iman edip salih amellerde bulunan kullarına böyle müjde vermektedir. De ki: "Ben buna karşı yakınlıkta sevgi dışında sizden hiçbir ücret istemiyorum." Kim bir iyilik kazanırsa, Biz ondaki iyiliği arttırırız. Gerçekten Allah, bağışlayandır, şükredene karşılığını verendir. (Şura Suresi, 23)

Müminin hayatının tümü Allah'a adanmıştır. Allah için yaşar, Allah için çalışır ve Allah için sever.

"Allah için sevme"nin ne olduğu, İslam'ı gerçek anlamıyla tanımayan biri için ilk başta pek anlaşılabilir. Hayatı boyunca Allah'a yabancı olmuş, O'nu tanımamış bir insan, sevgisini Allah'a yöneltmeyi de bilmeyecektir.

Allah'ı tanıyan ve O'nun üzerindeki büyük rahmetini gören, O'nun sayesinde var olduğunu, Allah'ın rahmeti sayesinde yaşadığını ve sevip-hoşlandığı herşeyin Allah'tan geldiğini fark eden mümin, elbette Allah sevgisinin ve Allah için sevmenin üstünlüğüne ulaşır. Kur'an'da müminler ile diğer insanlar arasında sevgi yönünde oluşan büyük fark şöyle bildirilmiştir:

İnsanlar içinde, Allah'tan başkasını 'eş ve ortak' tutanlar vardır ki, onlar (bunları), Allah'ı sever gibi severler. İman edenlerin ise Allah'a olan sevgileri daha güçlüdür... (Bakara Suresi, 165)

Ayette bildirildiği üzere, Allah'a ortak koşup, tümü O'na ait olan özellikleri kendi zihinlerinde başka varlıklara verenler, bu varlıkları Allah'ı severcesine sevmektedirler. Bu sevgi, Allah'a ortak koşma (şirk) üzerine kurulu bir sevgidir.

Var olan herşeyin Allah'a ait ve Allah'tan olduğunu bilen müminler ise en çok Allah'ı severler. Müminlerin, Allah'ı bir ve tek olarak tanımalarından doğan bu büyük fark, onların sevgi anlayışını diğer insanlardan tümüyle farklı kılar. Kuran'da ortak koşanların ise, Allah'ın "bir ve tek" olarak anılmasına dayanamadıkları anlatılır:

...Sen Kuran'da sadece Rabbini "bir ve tek" (ilah olarak) andığın zaman, 'nefretle kaçır va-ziyette' gerisin geriye giderler. (İsra Suresi, 46)

Ancak şunu da belirtmeliyiz ki, ortak koşanlar, Allah'ın, yanında kendi putları varken anılmasından rahatsız olmazlar. Örneğin "Hem Müslümanız, hem de hayatımızı yaşarız" mantığını severek kabul ederler. Müminin farkına vardığı gerçek ise şudur;

-Hiçbir şey (insan, madde, olay vs.) kendine ait bir güzelliğe sahip değildir. Bütün herşeyi yaratan Allah'tır ve onlara sahip oldukları özellikleri veren de O'dur. Bir insan, örneğin kendi yüzünü kendisi tasarlayıp yaratmadığına göre, o yüzdeki güzellik Allah'a ait bir güzelliiktir.

-Allah bu güzelliği, yoktan var ettiği insana geçici bir süre (çünkü o insan kısa sürede yaşlanacak ve ölecektir) vermiştir. Ahirette bu güzelliği yeniden ve daha da mü-

kemmel bir biçimde yaratma gücüne de yalnızca Allah sahiptir.

-Aynı insan gibi, sevecek tüm varlıklar da Allah yaratmış ve “sevimli” kılmıştır. Güzelliğin gerçek sahibinin kendisi olduğunu hatırlatmak için de, bu varlıkları, ölüm ve -daha genel bir ölüm olan- kıyametle yok edecektir. Yeniden yaratılış ise ahirettedir.

Durum böyleyken mümin, karşılaştığı tüm güzellikleri, bunların Allah’a ait olduğunu ve “aslı”nın ahirette bulunduğunu bilerek sever. Dolayısıyla asıl sevgisi, sevdiği herşeyi ona veren ve onların gerçek sahibi olan Allah’a yöneliktir.

Müminin sahip olduğu ve Allah’a iman üzerine kurulu olan bu sevginin tam tersine ise, mümin olmayanlar sahiptir. Onların sevgisi, Allah’a ortak koşma (şirk) temeli üzerine dayalıdır. Kuran’da Hz. İbrahim’in sözleriyle, bu tür sevgi şöyle anlatılır:

(İbrahim) Dedi ki: “Siz gerçekten, Allah’ı bırakıp dünya hayatında aranızda bir sevgi-bağı olarak putları (ilahlar) edindiniz. Sonra kıyamet günü, kiminiz kiminizi inkar edip-tanımayacak ve kiminiz kiminize lanet edeceksiniz. Sizin barınma yeriniz ateştir ve hiçbir yardımcınız yoktur.” (Ankebut Suresi, 25)

Bediüzzaman Said Nursi de bu tür bir sevgiye sahip olanları güzel bir örnekle anlatır. Buna göre bu kişiler, elindeki aynalar yardımıyla güneşe bakan bir adama benzer. Elindeki ayna kırılıp da, güneşten yansıttığı ışık kesilince, adam ışığı kaybetmenin korkusuyla kendini yer bitirir. Ama akılsızlık yapmaktadır: Aynadaki ışık, aynaya ait değildir ki, o kırılınca ışık da yok olsun. Işık güneşe

aittir, aynalar onu yalnızca yansıtır.

Mümin de bütün sevgisini Allah'a yöneltecektir. Allah'ı sevmek ise -nasıl güneşe aynalarla bakılıyorsa-, Allah'ın sıfatlarının yansıdığı varlıkları, bu isimlerin O'na ait olduğunu bilerek sevmektir.

Dolayısıyla mümin, Allah'a olan sevgisini, Allah'ın sıfatlarının üzerlerinde "tecelli" ettiren ve Allah'ın ahlakıyla ahlaklanmış müminleri severek gösterecektir. Bu sevgi, soy, ırk gibi yakınlıklara ya da herhangi bir çıkara dayalı değildir. Yalnızca Allah'ı sevmenin sonucunda, Allah'ı sevenleri sevmekten kaynaklanır. Kuran'da müminler arasındaki bu sevgi şöyle anlatılır:

Kendilerinden önce o yurdu (Medine'yi) hazırlayıp imanı (gönüllerine) yerleştirenler ise, hicret eden (mümin)leri severler ve onlara verilen şeylerden dolayı içlerinde bir ihtiyaç (arzusu) duymazlar. Kendilerinde bir açıklık (ihtiyaç) olsa bile (kardeşlerini) öz nefislerine tercih ederler. Kim nefsinin 'cimri ve bencil tutkularından' korunmuşsa, işte onlar, felah (kurtuluş) bulanlardır. (Haşr Suresi, 9)

Müminlerin arasındaki bu sevgiyi onlara Allah'ın özel olarak verdiği de ayetlerde şöyle haber verilmiştir:

İman edenler ve salih amellerde bulunanlar ise, Rahman (olan Allah), onlar için bir sevgi kılacaktır. (Meryem Suresi, 96)

(Çocuğun doğup büyümesinden sonra ona dedik ki:) "Ey Yahya, Kitabı kuvvetle tut." Daha çocuk iken ona hikmet verdik. Katımızdan ona bir sevgi duyarlılığı ve temizlik (de verdik). O, çok takva sahibi biriydi. (Meryem Suresi, 12-13)

Müminler, ancak Allah'ı ve Allah'a iman edenleri severler. Bu nedenle Allah'a karşı başkaldıranlara karşı hiçbir sevgi duymazlar. Kuran ayetlerinde bu konu şöyle vurgulanır:

Ey iman edenler, Benim de düşmanım, sizin de düşmanınız olanları veliler (dostlar) edinmeyin. Siz onlara karşı sevgi yöneltiyorsunuz; oysa onlar Hak'tan size geleni inkar etmişler, Rabbiniz olan Allah'a inanmanızdan dolayı elçiyi de, sizi de (yurtlarınızdan) sürüp-çıkarmışlardır. Eğer siz, Benim yolumda cehd etmek ve Benim rızamı aramak amacıyla çıkmışsanız (nasıl) onlara karşı hala sevgi gizliyorsunuz? Ben, sizin gizlediklerinizi ve açığa vurduklarınızı bilirim. Kim sizden bunu yaparsa, artık o, elbette yolun ortasından şaşırıp-sapmış olur...

... İbrahim ve onunla birlikte olanlarda size güzel bir örnek vardır. Hani kendi kavimlerine demişlerdi ki: **“Biz, sizlerden ve Allah'ın dışında taptıklarınızdan gerçekten uzağız. Sizi (artık) tanımayıp-inkar ettik. Sizinle aramızda, siz Allah'a bir olarak iman edinceye kadar ebedi bir düşmanlık ve bir kin baş göstermiştir.”** (Mümteherine Suresi, 1-4)

Ey iman edenler, eğer imana karşı inkarı sevip-tercih ediyorlarsa, babalarınızı ve kardeşlerinizi veliler edinmeyin. Sizden kim onları veli edinirse, işte bunlar zulmeden kimselerdir. (Tevbe Suresi, 23)

Allah'a ve ahiret gününe iman eden hiçbir kavim (topluluk) bulamazsın ki, Allah'a ve elçisine

başkaldıran kimselerle bir sevgi (ve dostluk) bağı kurmuş olsunlar; bunlar, ister babaları, ister çocukları, ister kardeşleri, isterse kendi aşiretleri (soyları) olsun... (Mücadele Suresi, 22)

Ayetlerden de anlaşıldığı gibi müminin sevgisi “Allah için sevmek” dışında hiçbir kıstasa bağlı değildir. Sevgisi, soy yakınlığı, maddi zenginlik gibi kıstaslara değil, imana, ahlak güzelliğine bağlıdır. Para, makam, şöhret gibi sözde değerlerin sahiplerini değil, katıksız iman sahiplerini, yani müminleri sever.

Sevgisini Allah sevgisi dışındaki kıstaslardan arındırdığına göre, en çok seveceği kişi de Allah’ın rızasını en çok arayan, en “takva” (Allah’tan korkup-sakinme) sahibi olan insandır. Kim mümin özelliklerini üzerinde daha çok taşıyorsa, en çok onu sevecektir. Kuran’a baktığımızda, müminlerin en çok, Allah’a en yakın ve en “takva” sahibi olan peygamberi sevdiklerini, onu herşeyden üstün tuttıklarını görürüz:

Peygamber, mü’minler için kendi nefislerinden daha evladır... (Ahzab Suresi, 6)

Müminin sevgi anlayışı iman temeline dayalı olduğuna göre, evliliğini de aynı temel üzerine kuracaktır. Bu noktada da müminler ile Allah’ı inkar edenler arasında önemli bir farklılık ortaya çıkar.

Mümin olmayanlar, evliliklerini genelde maddi çıkarlar üzerine kurarlar;

Özellikle kadınların evlilikten beklediği, çoğu zaman kendisini rahat ettirecek “zengin bir koca” bulmaktır. Çoğu genç kız, karakterinden hiç hoşlanmadığı halde sırf parası ve şöhreti için bir adamla evlenebilir. Bu, aslında para için yapılan bir nevi ticaret anlaşması gibidir. Tek

fark bu “anlaşma”nın ömür boyu sürececek şekilde yapılmasıdır.

Bu tür evlilik örneklerine sıklıkla rastlanmaktadır. Sadece mal, mülk ve şöhret sahibi olduğu için yaşlı bir zenginle veya kötü ahlaklı bir insanla evlenen çok sayıda genç kız bulunmaktadır.

Mümin olmayanların evliliği her zaman sadece para üzerine kurulu değildir. Sadece fiziksel özellikler ve cinselliği kıstas alan çok sayıda genç kız da vardır. Bunlar, “beyaz atlı prens” sandıkları ve fiziki çekiciliğinin dışında hiçbir özellik taşımayan erkeklerle evlenirler.

Oysa bu fiziki özelliklerin tamamı kısa sürede yok olacaktır. Evlendiği insan bir süre sonra yaşlanacak, sağlığını, gücünü ve güzelliğini yitirecektir. Mutlaka yaşlanmasına da gerek yoktur: Herhangi bir zamanda kaza geçirebilir, sakat kalabilir, felç olabilir, ölümcül bir hastalığa yakalanabilir. Bu durumda evlilik ne olacaktır?

Evlendiği erkekle bu tür kıstaslar uğruna, sözgelimi “gözünün güzelliği” için, evlenmiş olan bir kadın, kocası bunları kaybederse, örneğin kör olursa ne yapacaktır? Hayatının en önemli kararlarından birini bir göz için vermiş olmasının çarpıklığını belki ancak o zaman anlayacaktır.

Mümin ahiretteki sonsuz cennet hayatını hedefler. Tüm hayatı Allah’ın rızasını ve bu büyük “kurtuluş ve mutluluk”u elde etmek üzerine kuruludur. “Namazı, ibadetleri, hayatı ve ölümü” bunlar üzerine kurulu olduğuna göre, elbette sevgisini ve sevginin en açık göstergesi olan evliliğini de bu temel üzerine kuracaktır.

Allah rızası için evlilik, “şirk” üzerine kurulan evlilikten elbette tümüyle farklıdır. Allah için yapılan evliliğin

kıstası ise, elbette mal, şöhret, fizik gibi geçici kıstaslar olamaz. Evliliğini de Allah'ın rızasını arayarak yapacaktır. Evlilik için talip olacağı insan da Allah rızasını en çok kazanmasına vesile olacak olan insandır. Yani mümin özelliklerine en çok sahip olan, iman ve takvaca en üstün olduğuna karar verdiği insan...

Bundan dolayıdır ki, Asr-ı Saadet döneminde Allah'ın rızasını arayan mümin kadınlar, hep Peygamberimiz (sav)'le evlenmeye talip olmuşlardır. Aksini tercih edenleri, Allah ayetlerinde “dünya hayatının süslü-çekiciliğini isteyenler” olarak şöyle tanımlamıştır:

Ey peygamber, eşlerine söyle: “Eğer siz dünya hayatını ve onun süslü-çekiciliğini istiyorsanız, gelin sizi yararlandırayım ve güzel bir salma tarzıyla sizi salıvereyim. Eğer siz Allah'ı, Resülü'nü ve ahiret yurdunu istiyorsanız artık hiç şüphesiz Allah, içinizden güzellikte bulunanlar için büyük bir ecir hazırlamıştır.” (Ahzab Suresi, 28-29)

Mümin Özellikleri

Kuran'a göre yaşayan bir insan, sevgisini de Kuran'a göre yaşayanlara, yani müminlere yöneltecektir. Müminlerin, onları sevmeye layık kılan ve Allah'a iman etmelerinden doğan bazı özellikleri vardır. Mümin, diğer müminlerde bu özellikleri arayacak, bunları gördüğü için onları sevecektir. Bu özellikler bir kişide ne kadar çok ortaya çıkarsa, ona olan sevgisi de o kadar artacaktır.

Müminlerin Kuran'da sayılan özelliklerinin belli başlılarını şöyle maddeleştirebiliriz:

- Müminler ancak Allah'a kulluk ederler. O'ndan başka zihinlerinde ilahlaştırdıkları hiçbir varlık yoktur.

(Fatiha Suresi, 1-7; Nisa Suresi, 36)

- Allah'tan korkup-sakinirlar. Allah'ın yasakladığı ve-ya rızasına aykırı olan bir şeyi yapmaktan çok çekinirler. (Al-i İmran Suresi, 102; Yasin Suresi, 11; Tegabün Suresi, 15-16; Zümer Suresi, 23)

- Yalnızca Allah'a güvenirler. (Bakara Suresi, 249; Tevbe Suresi, 25-26)

- Allah'tan başka hiç kimseden korkmazlar. (Ahzab Suresi, 39)

- Allah'a şükrederler. Bu nedenle ekonomik yönden darlıkta ya da bollukta olmaları onlara herhangi bir üzüntü ya da böbürlenme vermez. (Bakara Suresi, 172; İsra Suresi, 3; İbrahim Suresi, 7)

- Kesin bilgiyle iman etmişlerdir. Allah'ın rızasını kazanmaktan dönmek gibi bir düşünceye asla kapılmazlar. Her gün daha şevkli ve heyecanlı biçimde hizmetlerini sürdürürler. (Hucurat Suresi, 15; Bakara Suresi, 4)

- Kuran'a kuvvetle bağlıdırlar. Tüm hareketlerini Kuran'a göre düzenlerler. Kuran'a göre yanlış olduğunu gördükleri bir tavırdan hemen vazgeçerler. (Araf Suresi, 170; Maide Suresi, 49; Bakara Suresi, 121)

- Sürekli Allah'ı anarlar. Allah'ın herşeyi gören ve işiten olduğunu bilir, sürekli Allah'ın sonsuz kudretini hatırdı tutarlar. (Al-i İmran Suresi, 191; Rad Suresi, 28; Nur Suresi, 37; Araf Suresi, 205; Ankebut Suresi, 45)

- Allah karşısında acizliklerini bilirler. Mütevazidirler. (Ancak bu, insanlara karşı aciz görünmek ve ezik tavırlar sergilemek demek değildir.) (Bakara Suresi, 286; Araf Suresi, 188)

- Herşeyin Allah'tan olduğunu bilirler. Bu nedenle hiçbir olay karşısında telaşa kapılmaz, her zaman serin-

kanlı ve rahat davranırlar. (Tevbe Suresi, 51; Teğabün Suresi, 11; Yunus Suresi, 49; Hadid Suresi, 22)

- Ahirete yönelmişler, asıl hedef olarak ahireti belirlemişlerdir. Ancak dünya nimetlerinden de faydalanır, dünyada da cennet ortamının bir benzerini oluşturmaya çalışırlar. (Nisa Suresi, 74; Sad Suresi, 46; Araf Suresi, 31-32)

- Sadece Allah'ı ve müminleri dost ve sırdaş edinirler. (Maide Suresi, 55-56; Mücadele Suresi, 22)

- Akıl sahibidirler. Her an ibadet bilincinde olduklarından sürekli dikkatli ve uyanıktırlar. Devamlı olarak müminlerin ve dinin lehine akılcı hizmetler yaparlar. (Mümin Suresi, 54; Zümer Suresi, 18)

- Tüm güçleriyle Allah adına mücadele ederler. İnkarcılara, özellikle inkarcıların önde gelenlerine karşı büyük bir fikri savaş verirler. Hiç yılmadan ve gevşemeden mücadelelerini sürdürürler. (Enfal Suresi, 39; Hac Suresi, 78; Hucurat Suresi, 15; Tevbe Suresi, 12)

- Hakkı söylemekten çekinmezler. İnsanlardan çekindiklerinden dolayı gerçeği açıklamaktan geri kalmazlar. İnkâr edenlerin haklarında söylediklerine, alay ve saldırılarına aldırılmazlar, kınayıcıların kınamasından korkmazlar. (Maide Suresi, 54, 67; Araf Suresi, 2)

- Allah'ın dinini tebliğ etmek için her yolu dener, çeşitli biçimlerde insanları Allah'ı dinine davet ederler. (Nuh Suresi, 5-9)

- Baskıcı değildirler. Merhametli ve yumuşak huyludurlar. (Nahl Suresi, 125; Tevbe Suresi, 128; Hud Suresi, 75)

- Öfkelerine kapılmazlar, hoşgörülü ve bağışlayıcıdırlar. (Al-i İmran Suresi, 134; Araf Suresi, 199; Şura Su-

resi, 40-43)

- Güvenilir insanlardır. Son derece güçlü bir kişilik sergiler, etraflarına da güven telkin ederler. (Duhan Suresi, 17-18; Tekvir Suresi, 19-21; Maide Suresi, 12; Nahl Suresi, 120)

- Büyücülük ve delilikle suçlanırlar. (A'raf Suresi, 132; Yunus Suresi, 2; Sad Suresi, 4; Hicr Suresi, 6; Kamer Suresi, 9)

- Baskı ve zulüm görürler. (Şuara Suresi, 49, 167; Ankebut Suresi, 24; Yasin Suresi, 18; İbrahim Suresi, 6; Nemi Suresi, 49, 56; Hud Suresi, 91)

- Zorluklara katlanırlar. (Ankebut Suresi, 2-3; Bakara Suresi, 156, 214; Al-i İmran Suresi, 142, 146, 195; Ahzap Suresi, 48; Muhammed Suresi, 31; Enam Suresi, 34)

- İnkarcıların saldırı ve tuzaklarıyla karşılaşır, alaya alınırlar. (Bakara Suresi, 14, 212)

- Allah'ın koruması altındadırlar. Aleyhlerinde kurulan tüm tuzaklar boşa çıkar. Allah, onları tüm iftira ve tuzaklara karşı koruyarak, onları üstün kılar. (Al-i İmran Suresi, 110-111, 120; İbrahim Suresi, 46; Enfal Suresi, 30; Nahl Suresi, 26; Yusuf Suresi, 34; Hac Suresi, 38; Maide Suresi, 42, 105; Nisa Suresi, 141)

- İnkarcılara karşı tedbirlidirler. (Nisa Suresi, 71, 102; Yusuf Suresi, 67)

- Şeytan'ı ve yandaşlarını düşman edinmişlerdir. (Fatır Suresi, 6; Zuhuf Suresi, 62; Mümtehine Suresi, 1; Nisa Suresi, 101; Maide

Suresi, 82)

- Münafıklara karşı mücadele eder, münafık karakterlileri aralarından ayırırlar. (Tevbe Suresi, 83, 95, 123)

- İnkarcıların kalplerine korku salarlar. (Müddesir Suresi, 49-51; Haşr Suresi, 13)

- İnkarcıların zorbalıklarına engel olurlar. (Ahzab Suresi, 60-62; Haşr Suresi, 6; Tevbe Suresi, 14-15, 52)

- Birbirlerine danışarak, (istişare ile) hareket ederler. (Şura Suresi, 38)

- İman etmeyenlerin gösterişli yaşantısına özenmezler. (Kehf Suresi, 28; Tevbe Suresi, 55; Taha Suresi, 131)

- Zenginlik ve mevkiden etkilenmezler. (Hac Suresi, 41; Kasas Suresi, 79-80; Nahl Suresi, 123)

- İbadetlere titizlik gösterir, namaz, oruç ve benzeri ibadetleri dikkatle yerine getirirler. (Bakara Suresi, 238; Enfal Suresi, 3; Müminun Suresi, 1-2)

- Çoğunluğa değil, Allah'ın verdiği kıstaslara uyarlar. (Enam Suresi, 116)

- Allah'a yakınlaşmak, örnek ve önder bir mümin olmak için gayret sarfederler. (Maide Suresi, 35; Fatır Suresi, 32; Vakıa Suresi, 10-14; Furkan Suresi, 74)

- Şeytan'ın etkisine girmezler. (A'raf Suresi, 201; Hicr Suresi, 39-42; Nahl Suresi, 98-99)

- Atalarına körü körüne uymazlar. Kuran'a göre hareket ederler. (İbrahim Suresi, 10; Hud Suresi, 62, 109)

- Kadınların ezilmesine göz yummazlar. (Nur Suresi, 4; Talak Suresi, 6; Bakara Suresi, 231, 241; Nisa Suresi, 19)

- İsraktan kaçınırlar. (Enam Suresi, 141; Furkan Suresi, 67)

- İffetli davranırlar ve Allah'ın istediği şekilde evlenir-

ler. (Müminun Suresi, 5-6; Nur Suresi, 3, 26, 30; Bakara Suresi, 221; Maide Suresi, 5; Mümtehine Suresi, 10)

- Dinde aşırılığa kaçmazlar. (Bakara Suresi, 143; Nisa Suresi, 171)

- Fedakardırlar. (İnsan Suresi, 8; Al-i İmran Suresi, 92, 134; Tevbe Suresi, 92)

- Temizliğe dikkat ederler. (Bakara Suresi, 125, 168; Müddessir Suresi, 1-5)

- Estetik ve sanata önem verirler. (Sebe Suresi, 13; Nemi Suresi, 44)

- Müminlerin arkasından konuşmaz, kusurlarını araştırmazlar. (Hucurat Suresi, 12)

- Haset etmekten kaçınırlar. (Nisa Suresi, 128)

- Allah'tan bağışlanma dileyenlerdir. (Bakara Suresi, 286; Al-i İmran Suresi, 16-17, 147, 193; Haşr Suresi, 10; Nuh Suresi, 28)

**De ki: "Şüphesiz benim
namazım, ibadetlerim, hayatım ve
ölümüm alemlerin
Rabbi olan Allah'ındır."
(Enam Suresi, 162)**

Müminlere Yapılan Saldırılar

Mümin özelliklerinde aslında iki ayrı tür vardır:

Birincisi, Allah'a kulluk etmek, fedakarlık, mütevazilik gibi müminlerin kendilerinin sahip olduğu özellikler.

İkincisi, inkar edenlerin onlarla alay etmesi, onlara tuzak hazırlaması gibi kendi ellerinde olmayan özellikler. Aslında bu ikinci tür özellikler, samimi mümini tanımada son derece önemlidir. Çünkü birinci türün önemli bir bölümü "taklit edilebilir" özelliklerdir. Örneğin bir münaфіk da, çıkarlarına uygun olduğu için namaz kılabılır, bazı fedakarlıklar yapabilir. Ama ikinci tür özellikler "taklit edilemez" özelliklerdir. İnkâr edenler, ancak gerçek bir mümine baskı uygulamaya çalışırlar.

Bu nedenle, müminleri değerlendirirken bu ikinci tür özelliklere de çok önem vermek gerekir. Bir topluluğun gerçekten salih mümin topluluğu olup olmadığını anlamak için Kuran'da Allah'ın değişmez kanunu olarak bildirilen bu kıstaslara bakılmalıdır.

Müslümanlara yapılan sözlü saldırı ve iftiraları değerlendirirken, önceki Müslümanların başından geçenler temel başvuru kaynağımız olmalıdır. Çünkü Kuran'da, önceki müminlerin uğradıkları zorlukları ve karşılaştıkları karalama yöntemleri uzun uzun anlatılmakta ve şöyle denilmektedir:

Yoksa sizden önce gelip-geçenlerin hali başınıza gelmeden cennete gireceğinizi mi sandınız?..
(Bakara Suresi, 214)

Kuran'da "öncekilerin başına gelenler" in detaylarıyla anlatıldığı ayetlerde ise, oldukça dikkat çekici bir noktaya karşılaşıyoruz. Görürüz ki, peygamberlere ya da müminlere düşman olanlar, onlara saldırırken genellikle

“Bu insanlar Allah’a iman ediyorlar, O’nun hoşnutluğunu arıyorlar” ya da “Bu insanlar bizim gibi ahlaksız değil-ler, yüksek bir ahlaka sahipler” gibi sözler söylememektedirler. Tam tersine müminleri, “karalama”ya çalışmakta, onları en olmadık suçlamalarla itham etmektedirler.

Elbette “Biz Allah’a başkaldırdık, hiçbir ahlaki sınırı tanımıyoruz ve çıkarlarımıza aykırı düşen bu insanları ezmek istiyoruz” demeyeceklerdir. “Bunlar Allah’ın hükümlerini uygulayan vicdanlı insanlar, biz sınırı aşmış zalimleriz” gibi bir itirafta da bulunmayacaklardır. Tam tersine kendilerini “iyi ahlaklı ve akıllı” ideal insanlar olarak gösterip, müminleri karalayarak saldırılarına meşru zemin hazırlamaya çalışacaklardır. Kuran’da “öncekilerin başına gelenler”in anlatıldığı kıssalarda, inkar edenlerin hep bu yöntemi izlediklerini görürüz.

Sözgelimi Hz. Nuh, gönderildiği toplumu -tüm peygamberler gibi- yalnızca Allah’a kulluk etmeye çağır-mıştı. Yalnızca Allah’a kulluk üzerine bina edilmiş bir sistem ise, elbette batıl sistem sayesinde güç ve statü elde etmiş olan kavminin “önde gelenleri”nin çıkarlarına ters düşmüştü. Ama bu “önde gelenler” elbette “bu kişinin istedikleri çıkarlarımıza ters düşüyor” demediler. Tam tersine, Hz. Nuh’u çıkar peşinde koşmakla, “makam ve mevki” kazanmaya çalışmakla suçladılar. Bu durum ayetlerde şöyle haber verilmiştir:

Andolsun, Biz Nuh’u kendi kavmine (elçi olarak) gönderdik. Böylece kavmine dedi ki: “Ey Kavmim, Allah’a kulluk edin. O’nun dışında sizin başka ilahınız yoktur, yine de sakınmayacak mısınız?” Bunun üzerine, kavminden inkara sapsmış önde gelenler dediler ki: “Bu, sizin ben-

zeriniz olan bir beşerden başkası değildir. Size karşı üstünlük elde etmek istiyor...” (Müminun Suresi, 23-24)

Aynı suçlama Hz. Musa ve Hz. Harun’a da yapılmıştı. Firavun ve avanesi onlara; **“Siz ikiniz, bizi atalarımızı üzerinde bulduğumuz (yol)dan çevirmek ve yeryüzünde büyüklük sizin olsun diye mi bize geldiniz? Biz, sizin ikinize inanacak değiliz.”** (Yunus Suresi, 78) demişlerdi.

Müminlere atılan iftiralar daha ilginç boyutlara da varabilir. Tarih boyunca Allah’ın elçileri, etraflarındaki müminleri “büyüleyip-kandırmakla” suçlanmışlardır:

Dediler ki: “Bunlar (Musa ve Harun) her halde iki sihirbazdır, sizi sihirleriyle yurdunuzdan sürüp-çıkarmak ve örnek olarak tutturduğunuz yolunuzu (dininizi) yok etmek istemektedirler.” (Taha Suresi, 63)

...Kafirler dedi ki: ‘Bu yalan söyleyen bir büyücüdür’. (Sad Suresi, 4)

Müslümanları karalamaya çalışanlar, kendi özelliklerini müminlere aitmiş gibi göstermeye çalışırlar. Öyle ki, Hz. Nuh gibi mübarek bir insan için **“çok yalan söyleyen, kendini beğenmiş bir şımarık”** (Kamer Suresi, 25) bile diyebilmişlerdir.

Sık sık gündeme getirilen bir başka iftira ise “delilik” suçlamasıdır. Aslında bu suçlamanın ardında yatan ilginç bir kavrama eksikliği vardır. İnkâr edenler, “Allah’ın rızasını kazanmak” gibi bir kavrama sahip olmadıklarından, müminlerin yalnızca bu amaca yönelmiş olan hareketlerini yorumlamakta zorlanırlar. Gerçekte hiçbir çıkar gözetmediklerini bildikleri müminlerin, onların gö-

zünde “amaçsız” bir biçimde, bütün hayatlarını Allah’ın rızası uğruna feda etmelerine anlam veremezler. Onların gözünde böylesine idealist bir tavır olsa olsa “delilik”tir. Nitekim bu iftirayı sık sık kullanmışlardır. Firavun, Hz. Musa için “**şüphesiz ki size gönderilmiş olan elçiniz gerçekten bir delidir**” (Şuara Suresi, 27) demiş, kavmi Hz. Nuh’u yalanlarken “**o bir delidir**” (Kamer Suresi, 9) iddiasında bulunmuştur.

Müminler bunların yanında fuhuşla da suçlanmıştır. Hz. Yusuf ve tüm mümin kadınlara örnek olarak gösterilen Hz. Meryem, bu suçlamayla karşılaşmış mübarek insanlardandır. Çoğu peygamber “**şaşırmışlık ve sapmışlık**”la (Araf Suresi, 60) damgalanmak istenmiştir.

Bütün bunların “öncekilerin başına gelmiş” ve bitmiş olaylar olduğunu düşünmek elbette son derece yanlış olur. Kuran’da aynı şeylerin diğer müminlerin başına gelebileceği de haber verilmektedir. Dolayısıyla aynı suçlama ve karalamalarla, hak dini savunan ve böylelikle din karşıtı çevreleri rahatsız eden her mümin topluluğu karşılaşabilir.

Müslümanlar hakkında söylenenlerin hep bu tür bir karalama kampanyasının parçası olabileceği göz önünde bulundurulmalı ve ayetin de emrettiği gibi, “fasık” (doğru yoldan sapmış)ların getireceği bu tür haberlere “etrafıca araştırmadan” itibar edilmemelidir. Konuyla ilgili ayet şöyledir:

Ey iman edenler, eğer bir fasık, size bir haber getirirse, onu ‘etrafıca araştırın’. Yoksa cehalet sonucu, bir kavme kötülükte bulunursunuz da, sonra işlediklerinize pişman olursunuz. (Hucurat Suresi, 6)

CAHİLİYE TOPLUMUNDA HAYAT

Önceki sayfalarda, müminlerle diğer insanlar arasındaki en önemli farkın, müminlerin Allah'ın sonsuz kudretinin farkında olmaları olduğunu belirtmiştik. Ayrıca Allah'ın varlığının farkında olan bir müminin tüm hayatını nasıl düzenlediğini ve düzenlemesi gerektiğini incelemiştik.

Allah'ın gücünü takdir edebilen ve dolayısıyla hayatını Allah rızası üzerine kuran bir insanın sahip olduğu en önemli özelliklerden biri de, Allah dışındaki tüm varlıklardan “bağımsız” olmasıdır. O, hayatını Allah'ın hoşnutluğunu kazanma, O'na “kul” olma hedefi üzerine kurmuştur. Yalnızca Allah'ı ilah olarak tanıdığı için, sahte ilahlar artık mümin için bir şey ifade etmeyecektir.

Kuran'da bu konu, Hz. İbrahim'in sözleriyle şöyle vurgulanmıştır:

Kitap'ta İbrahim'i de zikret. Gerçekten o, doğruyu-söyleyen bir peygamberdi. Hani babasına demişti: 'Babacığım, işitmeyen, görmeyen ve seni herhangi bir şeyden bağımsızlaştırmayan şeylere niye tapıyorsun?' (Meryem Suresi, 41-42)

Mümin, yalnızca Allah'ın hoşnutluğunu aradığı, yalnızca O'na yalvardığı, yalnızca O'ndan istediği içindir ki, tüm yaratılmışlardan bağımsızlaşmıştır. Allah dışında hiç kimseyi hoşnut etme ihtiyacı duymaz, Allah'tan başkasından medet ummaz. İnsanın gerçek özgürlüğü, zaten ancak bu gerçeği kavrayarak Allah'a yönelmesiyle olur.

Gerçek imana sahip olmayanların hayatları ise, müminin tam tersine, sayısız sahte ilahların boyunduruğu altındadır. Hayatını sayısız insanı hoşnut etmeye adar. İnsanlardan yardım isteyip medet umar. Oysa kendi zihninde ilahlaştırdığı bu varlıklar da aynen kendisi gibi aciz birer “kul”dur. Elbette ki ilahlaştırdığı bu varlıklar onun isteklerine cevap veremez, onu kurtaramazlar. Ölüm, bu sahte ilahların insana gerçekte hiçbir yararı olmadığını ortaya koyan en kesin gerçektir. Ama, bu hayali ilahların hayali olduklarını anlamak için ölümü beklemek, çok geç kalmak anlamına gelir.

Kuran’da, bu insanların içinde bulunduğu çıkmaz şöyle tarif edilir:

Yardım görürler umuduyla, Allah’tan başka ilahlar edindiler. Onların (o ilahların) kendilerine yardım etmeye güçleri yetmez; oysa kendileri onlar için hazır bulundurulmuş askerlerdir.
(Yasin Suresi, 74-75)

İşte mümin olmayanların hayatları bu çarpık temel üzerine kurulmuştur. Bu temelden müminlerle diğer insanlar arasındaki bir başka önemli fark doğar: Müminler kendilerine rehber olarak, Allah’ın kendilerine verdiği kıstasları kabul eder, Hak kitap olan Kuran’a uyarlar. Onların dini, Kuran’da tarif edilen İslam’dır.

Hayatlarını Allah’ın farkında olmadan sürdüren insanlar ise, elbette kendilerine rehber olarak, Allah’ın değil, zihinlerindeki sahte ilahların kıstaslarını kabul edeceklerdir. Onların dini, çok ilahlı bir dindir. İslam gibi tek ve değişmez bir bütünden oluşan bir din değildir. Bunlar, kendilerine kıstas olarak, içinde buldukları toplum değerlerini aldıkları için, birbirinden farklı kural ve

amaçlara sahip olurlar. Bu nedenle içinde buldukları çok-ilahlı dinin farklı farklı türleri vardır.

Kiminin hayattaki amacı, para ve güç elde etmek, kimininki saygı gören ve sözü kabul edilen bir insan olmaktır. Kimisi hayatının amacını “iyi bir eş” bulup, “mutlu bir yuva kurmak” olarak belirler. Farklı hayat tarzları ve dolayısıyla farklı “din”ler ortaya çıkaran bu çeşitlilik, aslında başta da belirttiğimiz gibi, Allah’ın varlığını ve sınırlarını kavrayamama temeli üzerine kurulmuştur.

Oysa insanların yaratılışı, Allah’a kul olma ve Allah’a güvenme üzerine kuruludur. İnsan, sonsuz istek ve ihtiyaçlarını kendi kendine karşılamak durumunda olmadığı için, Allah’a bağlanmaya muhtaçtır. Dolayısıyla insan fitratı, Allah’ı “Rab” (eğitici, yol gösterici, kural koyucu) olarak kabul etmeye yatkındır:

Öyleyse sen yüzünü Allah’ı birleyen (bir hanif) olarak dine, Allah’ın o fitratına çevir; ki insanları bunun üzerine yaratmıştır. Allah’ın yaratışı için hiçbir değiştirme yoktur. İşte dimdik ayakta duran din (budur). Ancak insanların çoğu bilmezler. (Rum Suresi, 30)

Nefsin kötü arzularına kapılmayıp, Allah’a iman eden halis bir mümin, tüm hayatı boyunca “ne yapması gerektiğini” O’nun kitabından öğrenir, peygamberleri kendine örnek edinir. Müminin hayatı, inkar edenlerden tümüyle farklıdır. Dahası mümin, inkarcıların hiç bilmedikleri bazı gerçekleri yine Kuran’dan öğrenir. Örneğin Allah Kuran’da Kendisinden korkup sakınanlara her türlü durumda mutlaka bir çıkış yolu göstereceğini müjdelemiştir:

...Kim Allah’tan korkup-sakınırsa, (Allah) ona bir çıkış yolu gösterir; ve onu hesaba katmadığı

bir yönden rızıklandırır. Kim de Allah'a tevekkül ederse, O, ona yeter. Elbette Allah, Kendi emrini yerine getirip-gerçekleştirendir. Allah, herşey için bir ölçü kılmıştır. (Talak Suresi, 2-3)

Allah'ın farkına varan ve O'nu hakkıyla tanıyan mümin hayatını Allah'a teslim edecektir. Çünkü bilir ki, "kim Allah'a tevekkül ederse, O, ona yeter". Bir ayette şöyle buyrulmaktadır:

Ve (Yakup) dedi ki: "Ey çocuklarım.... Ben size Allah'tan hiçbir şeyi sağlayamam (gideremem). Hüküm yalnızca Allah'ındır. Ben O'na tevekkül ettim. Tevekkül edenler de yalnızca O'na tevekkül etmelidirler." (Yusuf Suresi, 67)

Bu gerçeği kavrayan mümin, hayattaki görevinin Allah'ın hükümlerini uygulamaktan başka birşey olmadığını görecektir. Onun görevi de, "mesleği" de budur. Ancak Allah yolunda çabalamakla sorumludur. Herşeyi Allah'tan istemektedir çünkü kendisine herşeyi veren Allah'tır. Allah Kuran'da şöyle haber vermiştir:

Ben, cinleri ve insanları yalnızca Bana ibadet etsinler diye yarattım. Ben, onlardan bir rızık istemiyorum ve onların beni doyurup-beslemelerini de istemiyorum. Hiç şüphesiz, rızık veren O, metin kuvvet sahibi olan Allah'tır. (Zariyat Suresi, 56-58)

Kuran'da tarif edilen ahlaka sahip bir mümin için "gelecek korkusu" diye bir şey söz konusu olamaz. Bu korku ancak, hayatı, birbirinden bağımsız milyonlarca sahte ilahın arasındaki bir çekişme olarak görenlere özgüdür. Olayların Allah'ın kontrolünde ve kader içinde işlediğini bilmeyen bu insan, "kendi hayatını kurtarma"

mücadelesi vermesi gerektiğini sanmaktadır. “Rızkı”nı “taştan çıkarması” gerektiği düşüncesindedir. Böyle düşündüğü için de, böyle karşılık görür...

Bediüzzaman Said Nursi, Allah’ı tanımayanların, insanın asıl görevinin kulluk olduğunu anlayamadıklarını anlattıktan sonra şöyle der:

“... ‘Hayat bir cıdaldır (çatışmadır)’ diye eblehane (akılsızca) hükmetmişler.”

İşte bu “hayat bir çatışmadır” mantığından doğan ruh hali, müminlerden olmayanların sahip olduğu dinin temel özelliklerinden biridir. Söz konusu mantık nedeniyle bu insanlar, sürekli sıkıntı ve huzursuzlukla dolu bir ruh hali içinde yaşarlar. Şöyle ki;

-Bu kimselerin büyük bölümü, müminlerin tam aksine, bencil, çıkarıcı, küçük hesaplar peşinde koşan, tek derdi “çıkarcını kollamak” olan insanlardır.

-Fedakarlıktan, fedakarlığın getirdiği incelikten haberleri yoktur. Sevgileri çıkara dayalıdır: Bir insanı, o insanda olan güzel özelliklerden dolayı değil, sadece “çıkarcı için” severler.

-Tabi kendilerini sevenler de aynı şekilde sevmektedirler. Bu nedenle hiçbir zaman sadakat ve vefa ortamında yaşayamazlar. Hep “ya benden daha zenginini, daha güzelini, daha yakışıklısını bulup da beni terk ederse” endişesi içindedirler.

-Kıskançtırlar. Bu nedenle güzellikten ve iyilikten zevk almayı bilmezler. Örneğin bir insanın güzelliğine bakıp, ondan zevk alacak ve “Allah ne güzel yaratmış” demenin huzurunu yaşayacak yerde, “neden bu güzellik bende yok da onda var” kuruntusuyla kendilerini yerler.

-Allah’ın nimetine şükretmeyi ve kendilerine veri-

lenle yetinmeyi bilmezler. Bu nedenle hep “daha fazlası”nı isterler. Bu istek hiçbir zaman tatmin edilemez ve sürekli bir rahatsızlık kaynağı olur.

-Aciz ve zayıf olduklarını kabul edip Allah’tan yardım dilemezler. Allah’a büyülenerek, O’ndan yardım istemeyerek acizlik ve zayıflıklarının yok olacağını zannederler. Oysa böyle yapmakla acizlikleri ve zayıflıkları yok olacak değildir. Bu kez insanlardan medet umarlar. Ama karşısındaki de kendileri gibi yalnızca çıkarlarını düşünen, aciz biridir ve gerçek bir şefkat ve merhamet göstermekten yoksundur. Bu nedenle sık sık “bunalım” geçirir, karakter çöküntüleri yaşarlar.

-Affedicilik ve hoşgörüden yoksundurlar. Bu nedenle aralarındaki en ufak bir anlaşmazlık çatışma ve kavgaya dönüşür. Her iki taraf da alttan almayı kendi gururuna yediremez. Bu nedenle sık sık kendi deyimleriyle “sınır harbi” yaşarlar.

-Allah’ın koruması ve kontrolü altındaki bir dünyada değil, tek kuralın “galip gelmek” olduğu vahşi bir ormanda yaşadıklarını vehmederler. Bu “orman”da yaşayabilmek için sert, saldırgan ve egoist olmaları gerekmektedir. Böyle düşündükleri için de böyle “karşılık” görürler: Ya cahiliye deyimiyse “küçük balık” olup yutulurlar, ya da “büyük -ve zalim- balık” olup diğerlerini yutarlar.

Gerçek bir imanın yaşandığı topluluklar dışında, aşağı yukarı her toplumun kuralları yukarıda sayılan gibidir. Kuran’da, bu toplumlar Allah’ın ve ahiretin farkında olmadıkları için- “cahiliye” toplumları olarak tanıtılırlar.

Kuran’da bildirildiğine göre bir türlü akıllanıp Allah’a teslim olmayan İsrailoğulları da, Hz. Musa tarafından cahil olarak tanımlanmıştır. Konuyla ilgili ayetlerde şöyle buyrulmaktadır:

İsrailoğullarını denizden geçirdik. Putları önünde bel büküp eğilmekte olan bir topluluğa rastladılar. Musa'ya dediler ki: "Ey Musa, onların ilahları (var; onların ki) gibi, sen de bize bir ilah yap." O: "Siz gerçekten cahillik etmekte olan bir kavimsiniz" dedi.

"Onların içinde buldukları şey (din) mahvoldu ve yapmakta oldukları şeyler (ibadetler) de geçersizdir. O sizi alemlere üstün kılmışken, ben size Allah'tan başka bir ilah mı arayacağım?" (Araf Suresi, 138-140)

Ama biraz önce de belirttiğimiz gibi, "cahiliye" tek bir bütün değildir. Bir toplumun içinde, hepsi aynı "cahillik" özelliğiyle damgalanmış olmasına karşın, birbirinden farklı kesimler olabilir. Bu kesimler genelde, "cahiliye"nin değer verdiği kıstasları -ki en başta ekonomik güç gelir- elde edip etmemiş olmalarına göre ayrılır.

"Cahiliye" Toplumunda İnsan Değerlendirmenin Ölçüsü

Müslüman bir toplulukta, insanları değerlendirmenin ölçüsü "takva"dır (Allah'tan korkup-sakinme ölçüsü, Allah'a yakınlık). İman sahibi olmayanların oluşturduğu cahiliye toplumunda ise, insanlar hem kendilerini hem de diğer insanları büyük ölçüde "para" kıstasına göre değerlendirirler.

Durum böyle olunca, cahiliye toplumunda pek çok çarpık mantık ortaya çıkar;

-Bol parası olan biri, son derece basit ve ahlaksız biri de olsa, "cahiliye" toplumunda saygı görecektir.

-Toplumda oluşan bu kural nedeniyle, söz konusu

“paralı ama ahlaksız” kişi de kendisinin çok “saygıdeğer” bir kişi olduğunu sanacaktır. Bu toplumların zenginlerinin genelde kendilerinden son derece emin ve gururlu olmaları da bundan kaynaklanır.

-”Para” böylesine önemli bir kıstas olunca, “parasız” olanlar da otomatik olarak, “paralı”ların tam tersine belirli bir eziklik ve güvensizlik duygusu yaşayacaklardır. Özellikle “paralı”ların yanında, “parasız” olanların bu tavrı hemen belli olur. Maddi durumu kötü olan kişi, belki karşısındaki zengin son derece ahlaksız ve basit birisi olduğunu, kendisinin ondan ahlaken daha üstün olduğunu fark edecek, ama o da hala “cahiliye”nin değer yargılarının etkisinde olacaktır: “Parasız” olmanın getirdiği ezikliği kolay kolay yenemeyecektir.

- Paranın bu kadar önemli kıstas olduğu cahiliye toplumunda, doğal olarak büyük bir ekonomik bozulmuşluk yaşanacaktır. Rüşvet, yolsuzluk, sahtekarlık gibi kavramlar günlük hayatın bir parçası haline gelecektir. En büyük değer para olduğu için, parayı elde etmeye yarayan her yöntem, ne kadar ahlaksız ve adaletsiz de olsa, meşruiyet kazanacaktır.

Kuran’daki Karun kıssası, cahiliye toplumunun söz konusu “para merkezli” olma özelliğini en güzel biçimde şöyle anlatır:

Gerçek şu ki, Karun, Musa’nın kavmindendi, ancak onlara karşı azgınlardı. Biz, ona öyle hazineler vermiştik ki, anahtarları, birlikte (taşımaya) davranan güçlü bir topluluğa ağır geliyordu. Hani kavmi ona demişti ki: “Şımararak sevinme, çünkü Allah, şımararak sevince kapılanları sevmez. Allah’ın sana verdiğiyle ahiret yurdunu

ara, dünyadan da kendi payını (nasibini) unutma. Allah'ın sana ihsan ettiği gibi, sen de ihsan da bulun ve yeryüzünde bozgunculuk arama. Çünkü Allah, bozgunculuk yapanları sevmez.” Dedi ki: “Bu, bende olan bir bilgi dolayısıyla bana verilmiştir.” Bilmez mi, ki gerçekten Allah, kendisinden önceki nesillerden kuvvet bakımından kendisinden daha güçlü ve insan-sayısı bakımından daha çok olan kimseleri yıkıma uğratmıştır. Suçlu-günahkarlardan kendi günahları sorulmaz. Böylelikle kendi ihtişamlı-süsü içinde kavminin karşısına çıktı. Dünya hayatını istemekte olanlar: “Ah keşke, Karun'a verilenin bir benzeri bizim de olsaydı. Gerçekten o, büyük bir pay sahibidir” dediler. Kendilerine ilim verilenler ise: “Yazıklar olsun size, Allah'ın sevabı, iman eden ve salih amellerde bulunan kimse için daha hayırlıdır; buna da sabredenlerden başkası kavuşturulmaz” dediler. Sonunda onu da, konağını da yerin dibine geçirdik. Böylece Allah'a karşı ona yardım edecek bir topluluğu olmadı. Ve o, kendi kendine yardım edebileceklerden de değildi. Dün, onun yerinde olmayı dileyenler, sabahladıklarında: “Vay, demek ki Allah, kullarından dilediğinin rızkını genişletip-yaymakta ve kısıp-daraltmaktadır. Eğer Allah, bize lütfetmiş olmasaydı, bizi de şüphesiz batırırdı. Vay, demek gerçekten inkar edenler felah bulamaz” demeye başladılar. İşte ahiret yurdu; Biz onu, yeryüzünde büyükenmeyenlere ve bozgunculuk yapmak istemeyenlere (armağan) kılarız. (Güzel) Sonuç takva sahiplerinindir. (Kasas Suresi, 76-83)

Ayetlerden anlaşıldığı gibi, Karun ve ona özenenler klasik bir cahiliye toplumdur. Tüm mülkün Allah'ın olduğunu ve Allah'ın mülkü dilediğine verdiğini kavrayamamışlardır. Karun, kendisine verilen mülkün “onda olan bir üstünlük nedeniyle” verildiğini sanmaktadır. Oysa;

-Herşeyin yaratıcısı Allah olduğuna göre, herşeyin gerçek sahibi de O'dur. İnsanlar, tümü Allah'a ait olan bu mülke yalnızca geçici bir süre için “emanetçi” derecesinde sahip olabilirler.

-İnsanlara verilmiş olan nimetler, onlarda olan bir üstünlük ya da özellikten dolayı değil yalnızca ve yalnızca bir nimet ve imtihan olarak verilmiştir. “Gururlanmak” için değil, “şükür” etmek için verilmiştir. Eğer bu anlaşılamazsa, sahip olunan mülk, hem dünyada ve hem de ahirette insana mutluluk ve kurtuluş getirmeyecektir.

-Mülk, cimrilik ederek “biriktirip-yığmak” için değil, Allah rızası için kullanılmak üzere verilir. Böyle yapmayanların sonu Kuran'da şöyle bildirilir:

Allah'ın, bol ihsanından kendilerine verdiği şeylerde cimrilik edenler, bunun kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Hayır; bu, onlar için şerdir; kıyamet günü, cimrilik ettikleriyle tasamalandırılacaklardır. Göklerin ve yerin mirası Allah'ındır. Allah yaptıklarınızdan haberi olanıdır. (Al-i İmran Suresi, 180)

-Mümin Allah'ın verdiği mülkü, akılcı bir biçimde, Allah rızası için harcarken, bunun bitip-tükeneceğinden de korkmamalıdır. Kuran'da bu tehlikeye dikkat çekilip, şeytanın insanı “**fakirlikle korkuttuğu**” (Bakara Suresi, 268) hatırlatılmıştır. Ve Allah yolunda harcanan (infak

edilen) malın yerine, Allah'ın bir başkasını vereceği de bildirilmiştir. Konuyla ilgili ayet şöyledir:

De ki: “Şüphesiz benim Rabbim, kullarından rızık dilediğine genişletip-yayar ve ona kısar da. Her neyi infak ederseniz, O (Allah), yerine bir başkasını verir; O, rızık verenlerin en hayırlısıdır.” (Sebe Suresi, 39)

Yukarıda bahsettiğimiz Karun kıssası aslında cahiliye toplumlarının genel bir karakterini ortaya koymaktadır. Ayetleri dikkatlice değerlendirdiğimizde, Karun'un, aslında bugünkü “cahiliye” toplumunda bulunan bir karakteri temsil etmekte, günümüzdeki “sosyete” olarak tabir edilen topluluğun oluşturmakta olduğunu görmekteyiz.

Ayetlerde bir de Karun'a özenenler anlatılmaktadır. Bunlar da Karun'la aynı cahilliği paylaşmakta, mülkün sahibinin Allah olduğunu anlayamamaktadırlar. Dolayısıyla Karun'u ve sahip olduklarını gözlerinde büyütmedirler.

Cahiliyenin telkininden kurtulmuş olanlarsa yalnızca müminlerdir. Onlar;

-Kıstaslarının para değil, iman olduğunu ve mülkün gerçek sahibinin Allah olduğunu kavramış oldukları için, Karun'un özenilecek değil, acınacak durumda olduğunu görebilmişlerdir.

-Cahiliye toplumunun üyeleri gibi, ancak Karun'un mülkü yok olduktan sonra **“Demek ki Allah, kullarından dilediğinin rızıkını genişletip-yaymakta ve kısip-daraltmaktadır”** dememişler, aynı gerçeği baştan görüp-bilmişlerdir.

Benzer bir durum, Kehf Suresi'nde anlatılan “bahçe

sahipleri”nde de görülür. Kendisine bol nimet ve mülk verilip de aynı Karun gibi kendini bunların gerçek sahibi sanan insanla, Allah’a iman eden O’ndan korkup-sakınan mümin arasındaki fark ayetlerde şöyle anlatılır:

Onlara iki adamın örneğini ver; onlardan birine iki üzüm bağı verdik ve ikisini hurmalıklarla donattık, ikisinin arasında da ekinler bitirmiştik. İki bağ da yemişlerini vermiş, ondan (verim bakımından) hiçbir şeyi noksan bırakmamış ve aralarında bir ırmak fışkırtmıştık. (İkisinden) Birinin başka ürün (veren yer)leri de vardı. Böylelikle onunla konuşurken arkadaşına dedi ki: “Ben, mal bakımından senden daha zenginim, insan sayısı bakımından da daha güçlüyüm.” Kendi nefsinin zalimi olarak (böylece) bağına girdi (ve): “Bunun sonsuza kadar kuruyup-yok olacağını sanmıyorum” dedi. “Kıyamet-saati’nin kopacağını da sanmıyorum. Buna rağmen Rabbime döndürülecek olursam, şüphesiz bundan daha hayırlı bir sonuç bulacağım.” Kendisiyle konuşmakta olan arkadaşına ona dedi ki: “Seni topraktan, sonra bir damla sudan yaratan, sonra da seni düzgün (eli ayağı tutan, gücü kuvveti yerinde) bir adam kılan (Allah)ı inkar mı ettin? Fakat, O Allah benim Rabbimdir ve ben Rabbime hiç kimseyi ortak koşmam. Bağına girdiğin zaman, ‘Maşaallah, Allah’tan başka kuvvet yoktur’ demen gerekmez miydi? Eğer beni mal ve çocuk bakımından senden daha az (güçte) görüyorsan. Belki Rabbim senin bağından daha hayırlısını bana verir, (seninkinin) üstüne gökten ‘yakıp-yıkan bir afet’ gönderir de

kaygan bir toprak kesiliverir. Veya onun suyu dibe göçüverir de böylelikle onu arayıp-bulmaya kesinlikle güç yetiremezsin.”

(Derken) Onun ürünleri (afetlerle) kuşatılıverdi. Artık o, uğrunda harcadıklarına karşı avuçlarını (esefle) ovuşturuyordu. O (bağın) çardakları yıkılmış durumdaydı, kendisi de şöyle diyordu: “Keşke Rabbime hiç kimseyi ortak koşmasaydım.”

Allah’ın dışında ona yardım edecek bir topluluk yoktu, kendi kendine de yardım edemedi. İşte burada (bu durumda) velayet (yardımcılık, dostluk) hak olan Allah’a aittir. O, sevap bakımından hayırlı, sonuç bakımından hayırlıdır. (Kehf Suresi, 32-44)

Paranın Ölçü Olduğu Toplumun Önde Gelenleri

Allah, Kuran'ın hemen her kıssasında, Müslümanların karşılaştığı, kendilerine dini tebliğ ettikleri ve çoğunlukla saldırılarına karşı mücadele ettikleri bir kesimden söz etmiştir. Neredeyse bütün peygamber kıssalarında gözüken bu “elit” grubun özellikleri de ayetlerde çok açık bir biçimde tarif edilmiştir.

Kuran'da, bu topluluk, “kavmin önde gelen büyükle-nenleri”, “refah içinde şımaranlar”, “günah üzerinde ısrarlı davrananlar”, “haksız yere böbürlenener” gibi ifadelerle tanımlanmıştır. Ortak özellikleri, kendilerine verilen güç ve imkanları, Allah'a isyan ve yeryüzünde bozgunculuk yönünde kullanmalarıdır. Bir ayette, “önde gelenler”den şöyle söz edilir:

Biz hangi ülkeye bir uyarıcı gönderdikse, mutlaka oranın 'refah içinde şımaran önde gelenleri': 'Gerçekten biz, sizin kendisiyle gönderildiğiniz şeyi tanımıyoruz' demişlerdir. Ve: 'Biz mallar ve evlatlar bakımından daha çoğunlukta'yız ve bir azaba uğratılacak da değiliz' de demişlerdir.
(Sebe Suresi, 34-35)

Bu kesimin özelliklerini şöyle sayabiliriz;

-Kendilerine verilen refah, “mallar ve oğullar”, söz konusu kesimin iyice böbürlenmesine, Allah'ı tanımayıp, O'na başkaldırmalarına neden olur:

Ad (kavmin)e gelince; onlar yeryüzünde haksız yere büyüklendiler ve dediler ki: “Kuvvet bakımından bizden daha üstünü kimmiş?” Onlar, gerçekten kendilerini yaratan Allah'ı görmediler mi? O, kuvvet bakımından kendilerinden da-

ha üstündür. Oysa onlar, bizim ayetlerimizi (bilerek) inkar ediyorlardı. (Fussilet Suresi, 15)

-Söz konusu kesim, isyan edip tanımadıkları Allah'a iman edenlere, yani müminlere karşı da büyük bir düşmanlık gösterir. Müminlerin dini tebliğ ederken en çok tepki aldıkları topluluğu da yine bu "refah içinde şımaran önde gelenler" oluşturur. Söz konusu kesim, Allah'a boyun eğmeyi ve ellerindeki imkanları O'nun istediği biçimde kullanmayı kabul etmediklerinden, müminlere hiç ve nefret besler. Hatta kimi zaman, müminleri "ortadan kaldırmayı" bile deneyebilir:

Kavminin önde gelenlerinden büyüklük taslayanlar (müstekbirler) dediler ki: "Ey Şuayb, seni ve seninle birlikte iman edenleri ya ülkemizden sürüp-çıkaracağız veya mutlaka bizim dinimize geri döneceksiniz." (Şuayb:) "Biz istemesek de mi?" dedi. (Araf Suresi, 88)

Kuran ayetlerinde bu kadar üzerinde durulan bu insan topluluğunun örneklerine günümüz toplumlarında da sıklıkla rastlamak mümkündür.

"Refah içinde şımaran önde gelenler" in Kuran'da bildirilen belli başlı özelliklerini düşündüğümüzde ise konu hemen aydınlanır. Çünkü bu özellikler, günlük hayatta sık sık ismini duyduğumuz bir kesimi çağrıştırır ister istemez: "Sosyete"yi.

Bu kesimin ülke şartlarına göre yaşadığı "standart ötesi" hayat son derece dejeneredir. Barlardan özel evlere uzanan partiler, sapkın şovlar, çocuk denecek yaştaki gençlerin alıştırıldığı kokain, esrar ve her türlü uyuşturucu, hemen her gece içilen içkiler, kırılan tabaklar, sapkın cinsellik ve israfın her türlüşünün normal, hatta

doğal ihtiyaç olarak lanse edildiği sınır tanımayan bir yapı... Üstelik, modernizm, özgürlük, serbestlik gibi süslü kavramların ardında her türlü rezilliğin, ahlaksızlığın ve sapıklığın topluma empoze edilmeye çalışıldığı bir tarz...

Bu hayat öyle boyutlara varır ki, bu kesim neredeyse Kuran'da anlatılan sapkın kavimlerin özelliklerinin tümünü içinde barındırır.

Homoseksüel Lut Kavmi'nden **“ölçüyü ve tartıyı eksik tutup”** (Hud Suresi, 84) insanların mallarını haksızlıkla yiyen Medyen Halkı'na; müminlerle alay edip (Hud Suresi, 38), onları küçük düşürmeye çalışan Nuh Kavmi'nden, faizle insanları sömüren İsrailoğulları'na kadar, (Nisa Suresi, 161) tüm inkarcı toplulukların sapkın özelliklerini, “sosyete”de birarada bulmak mümkündür.

İnsanların büyük kısmı geçim sıkıntısı çeker ve düristçe çalıştıkları halde emeklerinin karşılığını alamazken, “refah içinde azıp şımarmak”tan başka hiçbir özelliği olmayan bu kesim, tüm ahlaki değerleri hiçe sayarak pervasız bir yaşam sürdürür. Birçok ücretlinin aylık maaşının çok üzerinde bir meblağı bir gecelik eğlencesi uğruna harcayabilen bu kitle, aslında topluma manevi yönden büyük bir zarar vermektedir.

Hemen hatırlatmak gerek, tevbe etmeyen ve inkarda direnen ‘refahtan şımaran önde gelenler’in akibetinin nasıl olacağı da yine Kuran'da bildirilmiştir:

Nihayet onların refahtan şımaran önde gelenlerini azap ile yakalayacağımız zaman onlar hemen feryadı basacaklar. Bugün feryadı basmayın, çünkü siz Bizden yardım göremezsiniz. (Müminun Suresi, 64-65)

Cahiliye Toplumunda Ahlak

“Cahiliye” toplumunda, değer yargısı “takva” üzerine kurulu olmadığı için, gelişen ahlak anlayışı da çarpıktır. Kuran’ın tarif ettiği müminlerin ahlakı Allah korkusu ve hoşnutluğu üzerine kuruludur. Cahiliye toplumu ise tümüyle çarpık bir ahlak anlayışına sahiptir;

- “Cahiliye” toplumu, Allah’ın farkında olmadığı için, ahlak anlayışını “insanlar ne der” kıstası üzerine dayandırmıştır. Bu durumda ahlak dışı bir davranış, toplumun diğer üyelerinin görmediği ve bilmediği bir ortamda rahatça yapılabilir. Ya da bu ahlak dışı anlayışa, toplumun diğer üyelerinin bu davranışı meşru görmesini sağlayacak yeni isim ve şekiller bulunur.

Örneğin, fuhuşun ahlak dışı bir davranış olduğunu “cahiliye” toplumunda da çoğu kişi kabul eder. Bu nedenle bu toplumun üyelerinin çoğu fuhuş yapsa da “ben fuhuş yapıyorum” diye açıkça söylemez. Ama kimsenin görmediği ve bilmediği bir biçimde bu eylemi rahatlıkla yapar.

Bunun yanında fuhuşun bir de “meşrulaştırılmış” hali vardır ki, bu cahiliye toplumundaki ahlakın nasıl işlediğini açıkça gösterir. Fuhuşun günümüz toplumlarında sözde “meşrulaştırılmış” halinin adı “flört” ya da “çık-mak”tır. Çünkü;

“Flört” ya da “çık-mak” olarak tanımlanan şey bir nevi fuhuşla benzer bir “karşılıklı ticaret” ilişkisine dayanır. Herkes bilir ki, bir kızla “flört” eden ya da “çıkan” erkeğin (istisnalar hariç) istediği, yalnızca kızın cinselliğinden yararlanmaktır.

İşte böylesine basit bir bakış açısına sahip olan erkeğin, isteklerine karşılık olarak kıza verdiği şey ise yine maddi bir çıkardır.

“Flört” eden erkek, karşısındaki kızı - belki cebinden deste çıkarıp vererek değil ama - aslında para karşılığında elde eder. Erkek, “flört” ettiği kızı gezdirir, yedirip içirir, ona hediyeler alır. Kızların “çıkılmak” için hep “iyi arabalı ve bol paralı” erkekleri aramaları da aradaki ilişkinin ekonomik denge üzerinde kurulu olduğunu gösterir. Bu ahlak yapısı içindeki erkekler, “çıktıkları” kızlarla kaç yemek sonrasında cinsel ilişkiye girebileceklerini hesaplarlar; çoğu kız da bu tür “eğlenceler”e ve de özellikle iyi bir hediyeye (örneğin değerli bir mücevhere) karşılık, kendisinden isteneni vermeye hazırdır.

Sonsuza Kadar Yaşama İsteği

De ki: “Elbette sizin kendisinden kaçtığınız ölüm, şüphesiz sizinle karşılaşır-buluşacaktır. Sonra gaybı da, müşahede edilebileni de bilen (Allah)a döndürüleceksiniz; O da size yaptıklarınızı haber verecektir.” (Cuma Suresi, 8)

Allah’ın ve ahiretin farkında olmayan “cahiliye” toplumu mensuplarının en belirgin özelliklerinden biri, “hiç ölmeyecekmişçesine” yaşamalarıdır. Bu toplumda ölüm, herkesin bildiği ama kesinlikle söz etmediği, adını ağzına almadığı bir konudur. Tüm hesaplar ölüm yok sayılarak yapılır. Sanki “bu dünya”da sonsuza dek yaşayacakmış gibi, servet biriktirilir. Tüm hesaplar, ölüm göz önünde bulundurulmadan yapıldığı için, bu kaçınılmaz sondan bahsetmek “şom ağızlılık, patavatsızlık” olarak kabul edilir.

İşte cahiliye insanların çarpık bir mantık üzere yaşadıklarının en açık göstergelerinden biri de budur. Herkes mutlaka ve mutlaka **“her nefis ölümü tadıcıdır”** (Al-i İmran Suresi, 185) hükmü gereği öleceğine göre,

ölüm gerçeği hesaba katılmadan kurulan bir hayat elbette çürük bir temel üzerine kurulmuş olur. Oysa insan biraz aklını kullanmalıdır;

-Kendisine sonsuz yaşama isteği verildiğine göre, neden ortalama 60-70 yıl gibi kısa bir süre yaşatılıp sonra da hayatına son verildiğini oturup düşünmelidir.

-Ölümü düşünmeyerek hiçbir şekilde ölümden kaçmadığını, ancak avcıdan kaçmak için kafasını kuma sokan devekuşu gibi akılsızlık yaptığını fark etmelidir.

-Kendini en mükemmel bir biçimde, bir sperminden yaratan Allah'ın, onu yeniden diriltip yaşatma gücüne sahip olduğunu kavramalıdır.

-Ve onu öldükten sonra yeniden diriltip yaşatacağını yüzlerce ayette vaat eden ve haber veren Allah'ın, bu sözünü elbette tutacağını bilmelidir.

O zaman ölümün yok oluş değil, ahirete geçiş kapısı olduğunu kavramaya başlayabilir.

-Bu durumda ölümden korkmanın da bir anlamı olmadığını anlayabilir. Zaten ölümden korkmanın bir faydası yoktur; çünkü ölümden kaçılmaz. Herkes kaderinde belirlenmiş zamanda ölecektir. Ölüm korkusuna kapılanlar, Kuran'da şöyle uyarılmışlardır:

...Onlar, sana açıklamadıkları şeyi içlerinde gizli tutuyorlar, "Bu işten bize bir şey olsaydı, biz burada öldürülmezdik" diyorlar. De ki: "Evlerinizde olsaydınız da üzerlerine öldürülmesi yazılmış olanlar, yine devrilecekleri yerlere gidecekti..." (Al-i İmran Suresi, 154)

Ama ahirete geçiş kapısı olan ölüm, ancak hayatını Allah rızasına uygun olarak değerlendirenler için mutluluk ve kurtuluşa açılır. Allah'tan yüz çevirmiş olanlar

içinse, ölüm kesin bir yıkım ve felaketin başlangıcıdır. Hiç ölmeyecekmiş gibi yaşayarak Allah'ı unutanların, ölüm geldiğinde duyacakları pişmanlığın bir şey ifade etmeyeceği Kuran da haber verilmiştir:

Tevbe; ne, kötülükleri yapıp-edip de onlardan birine ölüm çattınca: “Ben şimdi gerçekten tevbe ettim” diyenler, ne de kafir olarak ölenler için değil. Böyleleri için acı bir azap hazırlamışızdır. (Nisa Suresi, 18)

Sonunda, onlardan birine ölüm geldiği zaman, der ki: “Rabbim, beni geri çevirin. Ki, geride bıraktığım (dünya)da salih amellerde bulunayım.” Asla, gerçekten bu, yalnızca bir sözdür, bunu da kendisi söylemektedir. Onların önlerinde, diriltilip kaldırılacakları güne kadar bir engel (berzah) vardır. (Müminun Suresi, 99-100)

Kendini Allah'a adamayan herkes bu pişmanlığı yaşayacaktır.

Öyleyse, madem hayat çok kısadır, bu hayattan sonra sonsuz bir gerçek hayat vardır ve madem o sonsuz hayat, bu dünyada Allah'ın rızasını arayarak kazanılacaktır; bu durumda;

-İnsanın buradaki kısa ve değersiz hayatından çok, ölümden sonra başlayacak gerçek hayatını düşünmesi gerekir. Bu yüzdendir ki, bu gerçeği kavramış olan müminler **“katıksızca (ahireti asıl) yurdu düşünüp-anan ihlas sahipleri”**dirler. (Sad Suresi, 46)

-Dünyada elde edilecek servet ve imkanlara tutkuyla bağlanmanın bir anlamı yoktur. Kimse ne malını, ne güzelliğini, ne kuvvetini ne ailesini, ne de şöhretini ahirete götüremez. Bunların hiçbiri mezardaki insana eşlik

**Bilin ki, mallarınız ve çocuklarınız
ancak bir fitnedir (imtihan konusudur.)**

**Allah yanında ise
büyük bir mükafaat vardır.**

(Enfal Suresi, 28)

edemez. Mezara giren yalnızca kefene sarılı bir bedendir; o da kısa bir süre içinde kurtlanıp çürümeye başlayacaktır.

-Bu dünyadan ahirete götürülecek tek şey Allah rızası için yapılmış olan salih amel ve ibadetlerdir. O zaman bu dünyada kısa bir süre için insana verilmiş olan nimetler (sağlık, güzellik, servet vb.), ahirette ebedi olarak ve çok daha güzeliyle yeniden insana verilecektir.

-Bu gerçeği kavramayıp da malını ve bedenini Allah rızası için harcamaktan kaçınıp “cimrilik” eden, kendi ahiretini mahvetmekte ve asıl kendine cimrilik etmektedir. Konuyla ilgili ayet şöyledir:

İşte sizler böylesiniz; Allah yolunda infak etmeye çağrılıyorsunuz; buna rağmen bazılarınız cimrilik ediyorsunuz. Kim cimrilik ederse, artık o, ancak kendi nefesine cimrilik eder. Allah ise, Ganiy (hiçbir şeye ihtiyacı olmayan)dır; fakir olan sizlersiniz. Eğer siz yüz çevirecek olursanız, sizden başka bir kavmi getirip-değiştirir. Sonra onlar, sizin benzeriniz de olmazlar. (Muhammed Suresi, 38)

Bunları kavrayamayan ve dünyaya büyük bir sevgiyle bağlanmış olanlar, kendilerini sözde “ölümsüz”leştirmeye çalışırlar. “Geride adını sürdürecektir bir şey bırakmak” isteği bundandır. Bunun çeşitli şekilleri vardır:

-Bazıları arkalarında “adlarını sürdürecektir” eserler bırakmayı dener. Kuran’da bu tavır şöyle vurgulanır:

“Siz, her yüksekçe yere bir anıt inşa edip (yararsız bir şeyle) oyalanıp eğleniyor musunuz? Ölümsüz kılınmak umuduyla sanat yapıları mı ediniyorsunuz?” (Şuara Suresi, 128-129)

-Bu psikolojinin en iyi örneklerinden biri de “çocuk yetiştirmeye” karşı olan aşırı istektir. Ahireti ummayanlar, geride adlarını anıp-sürdürececek çocuklar bırakma hevesinde olurlar genelde. Özellikle erkek çocuk istenmesinin de nedeni budur. Kuran’da bu konuya da şöyle dikkat çekilir:

Bilin ki, mallarınız ve çocuklarınız ancak bir fitnedir (imtihan konusudur.) Allah yanında ise büyük bir mükafaat vardır. (Enfal Suresi, 28)

“Çocuk sahibi olma” tutkusunun dünya hayatının geçici süsü olduğu ise bir başka ayette ise şöyle haber verilir:

Bilin ki, dünya hayatı ancak bir oyun, ‘(eğlence türünden) tutkulu bir oyalama’, bir süs, kendi aranızda bir övünme (süresi ve konusu), mal ve çocuklarda bir ‘çoğalma-tutkusu’dur. Bir yağmur örneği gibi; onun bitirdiği ekin ekicilerin (veya kafirlerin) hoşuna gitmiştir, sonra kuruyuverir, bir de bakarsın ki sapsarı kesilmiş, sonra o, bir çer-çöp oluvermiştir. Ahirette ise şiddetli bir azab; Allah’tan bir mağfiret ve bir hoşnutluk (rıza) vardır. Dünya hayatı, aldaniş olan bir metadan başka bir şey değildir. (Hadid Suresi, 20)

-Oysaki Kuran’a baktığımızda müminlerin çocuk sahibi olmayı, ancak dinin menfaati için gerekli olduğunda istediklerini görüyoruz. Çoğu peygamber, böyle bir gerek olmadığı için uzun süre çocuk sahibi olmamış, ancak yaşlandıklarında kendilerinden sonra dini anlatıp-savunmaya devam etmesi için Allah’tan çocuk istemişlerdir.

Dolayısıyla “çocuk sahibi” olmak da Allah rızası gerektiriyorsa yapılması gereken bir şeydir. Mümin olma-

yanlarsa bunu sırf içgüdüsel bir “çoğalma” isteği ve adlarını devam ettirme tutkusu için yaparlar.

Cahiliye Toplumundaki Din Anlayışı

Şimdiye dek özelliklerini saydığımız, Allah’ı gerektiği gibi takdir edemeyen, bu nedenle de “cahil” olma özelliğini taşıyan toplum yapısı, dini de kendi çarpık mantık ve inanışları doğrultusunda değiştirmiştir. Bunun sonucunda ortaya çıkmış olan din anlayışı, Kuran’da anlatılan gerçek dinden çok farklıdır. Kuran’da haber verilen din, **“insanların “ağır yüklerini, üzerlerindeki zincirleri indir”en”** (Araf Suresi, 157), **“içinde hiçbir zorluk bulunmayan”** bir din olarak tanıtılmaktadır:

...O, sizleri seçmiş ve din konusunda size bir güçlük yüklememiştir, atanız İbrahim’in dininde olduğu gibi. O, bundan daha önce de, bunda (Kur’an’da) da sizi “Müslümanlar” olarak isimlendirdi... (Hac Suresi, 78)

Kuran’da insanlar, düşünmeye, tabi oldukları yanlış inanç ve yolları fark ederek Allah’ın istediği şekilde bir yaşam tarzına çağrılmaktadırlar.

Cahiliye toplumu ise Kuran’ın çok net ve anlaşılır mesajını görmezlikten gelerek, İslam adına koyu taassuplu, sıkıntılar dini türetmiştir. Cahiliyenin oluşturduğu bu çarpık din anlayışının bazı özelliklerini şöyle sayabiliriz:

-Kuran’da tarif edilen din, insanı yalnızca Allah’a kul olmaya ve O’ndan başka varlıkların boyunduruğundan sıyrılarak özgürleşmeye çağırır. Buna göre insan yalnızca Allah’ın rızasını aramakla sorumludur, başkalarının hoşnutluğunu aramak gibi bir zorunluluğu yoktur. Cahili-

liye ise, dini Allah'ın rızasını aramak ve dolayısıyla özgürleşmek için bir yol olarak değil de, toplumsal bir kurum olarak anlamıştır. Cahiliyenin bu anlayışına göre din, insanın üzerindeki toplumsal baskıları güçlendiren bir etkidir. Böylece din, “insanlar ne der?” korkusuna dayalı ve gerçek dinden tümüyle ayrı bir yapıya girmiştir.

-Dini bu şekilde anlayan cahiliye, onu gelenekle özdeşleştirmiştir. Yerel adet ve inanışlar İslam'a eklenmiş, dindar olmak, atalardan gelen geleneklere bağlı olmakla aynı şey haline getirilmiştir. Halbuki, Kuran'ın tarif ettiği dinin bunlarla hiçbir ilgisi yoktur. Kuran, yalnızca ve yalnızca Allah'ın sınırlarını ölçü almayı emreder. Peygamberler hakkın karşısına atalarından öğrendikleri inançlarla çıkmaya kalkışanlarla mücadele etmişlerdir. Onların bu ahlakları ayetlerde şöyle haber verilmiştir:

Ne zaman onlara: “Allah'ın indirdiklerine uyun” denilse, onlar: “Hayır, biz, atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye (geleneğe) uyarız” derler. (Peki) Ya atalarının akıllı bir şeye ermez ve doğru yolu da bulamamış idiyeler? (Bakara Suresi, 170)

Aynı konu, Maide Suresi, 104; Enam Suresi, 91; Araf Suresi, 28 ve daha pek çok ayette tekrarlanır.

-Dini toplumsal bir kurum olarak algılayan ve gelenekle özdeşleştiren cahiliye, bu tavrının doğal bir sonucu olarak dini akılcılıktan ayırmıştır. Oysa Kuran'da bildirildiğine göre akıl, mümin olmanın gereğidir. Müminler sürekli düşünmeye, araştırmaya ve Allah'ın ayetlerini bu yolla görüp tanımaya davet edilirler. İman da bu akıldan doğar. Yani akıllı kullanmanın bir sonucu olarak iman edilir, akıl kullanıldıkça iman daha da güçlenir. Cahiliye ise,

imani sırf “inanç”tan ibaret sanmıştır. Allah’ın varlığını ve sıfatlarını akıl yardımıyla değil de, sırf geleneksel bilgilere körü körüne inanma olarak anlamıştır. Bu nedenle cahiliyenin sahip olduğu Allah inancı son derece zayıf ve siliktir. Bu zayıf inancın yıkılmaması için de, “dini konuları fazla düşünürsen, imanın gider” gibi saçma bir mantık geliştirmişlerdir. Bu mantık, elbetteki iman etmek için akletmek gerektiği şeklindeki Kuran mantığına tamamen terstir.

-Aynı mantıkla cahiliye düşüncesi dine yeni yeni kurallar getirmekte, helalleri haram yapmakta bir sakınca görmemiştir. İslam böylelikle, insanlara sayısız sınırlamalar getiren, boğucu ve pratikte yaşanması mümkün olmayan bir kalıba sokulmuştur.

Kuran’da birçok insanın muzdarip olduğu bu “yasakçılık” mantığının yanlışlığına sık sık dikkat çekilir:

De ki: “Allah’ın kulları için çıkardığı ziyneti ve temiz rızıkları kim haram kılmıştır?” De ki: “Bunlar, dünya hayatında iman edenler içindir, kıyamet günü ise yalnızca onlarındır.” Bilen bir topluluk için ayetleri böyle birer birer açıklarız.

De ki: “Rabbim yalnızca çirkin-hayasızlıkları - onlardan açıkta olanlarını ve gizli olanlarını,- günah işlemeyi, haklı nedeni olmayan ‘isyan ve saldırıyı’ kendisi hakkında ispatlayıcı bir delil indirmediği şeyi Allah’a şirk koşmanızı ve Allah’a karşı bilmediğiniz şeyleri söylemenizi haram kılmıştır.” (Araf Suresi, 32-33)

Ne oluyor ki size, kaçınılmaz bir ihtiyaçla karşı karşıya kalmanız dışında, O, size haram kıldıklarını ayrı ayrı açıklamışken, üzerinde Allah’ın is-

mi anılan şeyleri yemiyorsunuz? Gerçekten çoğu, bir ilim olmaksızın kendi heva (istek ve tutku)larıyla (kimilerini) saptırıyorlar. Şüphesiz, senin Rabbin haddi aşanları en iyi bilendir. (Enam Suresi, 119)

Ey iman edenler, Allah'ın sizin için helal kıldığı güzel şeyleri haram kılmayın ve haddi aşmayın. Şüphesiz Allah, haddi aşanları sevmez. (Maide Suresi, 87)

Ayetlerden de anlaşılacağı gibi, yasakçı, kavruk, içine kapalı, sıkıntılı ve köhne yapı İslam'a ait değildir.

-Cahiliyenin oluşturduğu tüm bu dejenerasyon sonucunda İslam, tam bir "bedevi dini" olarak tanıtılmak istenmiştir. Oysa gerçek böyle değildir. Peygamberler, yaşadıkları dönemlerin en medeni insanlarıdır. Son derece kültürlü ve estetik değerlere sahip kişilerdir. Hz. Süleyman bunun en açık örneklerinden biridir. Sarayı mimari harikalarla, heykellerle, dev akvaryumlarla doludur.

Müslüman olmak, geleneksel kültüre bağlı olmak, nostaljik şeylerden zevk almak demek değildir. "Doğulu" olmak demek de değildir. Müslüman olmak Allah'a kul olmak ve O'nun verdiği nimetleri O'na şükrederek kullanmaktır. Allah'ı tanımanın ve gerçekten üstün bir insan olabilmenin çabasıdır.

Gerçek Müslüman, kendisini yaratan sonsuz kudret sahibi Allah'ın rızasını arayan, O'nun rızasından başka hiçbir maddi veya manevi karşılık beklentisi içinde olmayan kişidir.

İşte Müslümanlığın tanımı budur.

ALLAH'TAN BAŞKA İLÂHLAR EDİNENLERİN EBEDİ MEKANI: CEHENNEM

*Allah'ın rızasına uyan kişi,
Allah'tan bir gazaba uğrayan ve
barınma yeri cehennem olan kişi
gibi midir? Ne kötü barınaktır o.
(Al-i İmran Suresi, 162)*

AŐağılatıcı ve ebedi bir azap yeridir. (Tevbe Suresi, 63, 68; Maide Suresi, 80; Enam Suresi, 128; Hud Suresi, 107; Nahl Suresi, 29; Enbiya Suresi, 99; Nisa Suresi, 14, 151) Ateşi çok Şiddetli ve kavurucudur. (Mearic Suresi, 15-16; Al-i İmran Suresi, 181; Ahzab Suresi, 64; Hac Suresi, 72; Nur Suresi, 57; Furkan Suresi, 11) Korkunç bir uğultusu vardır. (Furkan Suresi, 12; Mülk Suresi, 7-8) Allah'ın yarattığı en kötü barınma yeridir. (Al-i İmran Suresi, 162; Nisa Suresi, 115)

Azap aralıksızdır ve asla hafifletilmez. (Mü'min Suresi, 46-47; Maide Suresi, 37; Yunus Suresi, 52; Beyyine Suresi, 6; Hac Suresi, 22; Al-i İmran Suresi, 88; Fatır Suresi, 36)

Ölerek kurtulma imkanı da yoktur. (İbrahim Suresi, 17)
Yardım edebilecek hiçbir kimse yoktur. (Al-i İmran Suresi, 91)

Kaçış ve kurtuluş yolu yoktur. (Maide Suresi, 37; Kehf Suresi, 53; Beled Suresi, 19-20)

Başındaki bekçiler meleklerdendir. (Mü'min Suresi, 49-50; Zuhuruf Suresi, 77; Müddessir Suresi, 26-31)

Yakıtı insanlar ve taşlardır. (Bakara Suresi, 24; Tahrim Suresi, 6; Al-i İmran Suresi, 10; Enbiya Suresi, 98; Hud Suresi, 119; Secde Suresi, 13)

Ateşle dağlanma vardır. (Tevbe Suresi, 35)

Kemikleri çatırdatan inlemler duyulur. (Enbiya Suresi, 100)

Suçlular bukağılara vurulmuşlardır. (İbrahim Suresi, 49)

Kaynar su ve irinli su içirilir. (Nebbe Suresi, 24-25; Gaşiye Suresi, 5; Vakıa Suresi, 54-55; Yunus Suresi, 4; Sad Suresi, 57; İbrahim Suresi, 16-17)

Yiyeceği zakkum ve darı dikenidir. (Duhan Suresi, 43-46; Saffat Suresi, 62-66; Vakıa Suresi, 52-53; Müzzemmil Suresi, 13; Gaşiye Suresi, 6-7)

Cehennemdekiler katranla giydirilmişlerdir. (İbrahim Suresi, 50)

*... Şüphesiz Ben, erkek olsun,
kadın olsun, sizden bir işte
bulunanın işini boşa çıkarmam.
Sizin kiminiz kiminizdendir. İşte,
hicret edenlerin, yurtlarından
sürülüp-çıkarılanların ve
yolumda işkence görenlerin,
çarpışıp öldürülenlerin, mutlaka
kötülüklerini örteceğim ve
onları, altlarından ırmaklar
akan cennetlere sokacağım.*

*(Bu,) Allah katından bir
karşılık (sevap)tır. (O) Allah,
karşılığın (sevabın) en güzeli
O'nun katındadır.*

(Al-i İmran Suresi, 195)

YALNIZCA ALLAH'IN RIZASINI ARAYANLARIN EBEDİ MEKANI: CENNET

İnsanın zevk aldığı ve isteği herşey ve daha fazlası vardır. (Kaf Suresi, 35; Zuhur Suresi, 71; Enbiya Suresi, 102)

Muazzam bir mülk vardır. (İnsan Suresi, 20)

Her yanı nimetlerle donatılmıştır. (Saffat Suresi, 43; İnsan Suresi, 20)

Ölüm tadılmaz. (Duhan Suresi, 56)

Ebedi olarak kalınır. (Bakara Suresi, 25)

Yorgunluk veya bıkkınlık duyulmaz. (Fatır Suresi, 35)

Sınırsız mutluluk vardır. (Yasin Suresi, 55)

Tam bir rahatlık vardır. (Vakıa Suresi, 89)

Alabildiğine genişdir. (Hadid Suresi, 21)

Hoşnut bir yaşam vardır.(Hakka Suresi, 21)

Hüzün ve korku yoktur. (Bakara Suresi, 62; Al-i İmran Suresi, 170; Fatır Suresi, 34; Araf Suresi, 35)

Geniş ikram görülür. (Saffat Suresi, 42)

Kusursuz bir şekilde yeni bir yaratılışla yaratılmış, bakire, tertemiz, pürüzsüz tenli, iri gözlü ve bakışları sadece eşlerine çevirmiş huriler vardır. (Bakara Suresi, 25; Saffat Suresi, 49; Zuhuf Suresi, 70; Saffat Suresi, 48; Duhan Suresi, 54; Vakıa Suresi, 22-23, 36-37; Rahman Suresi, 56, 58, 70, 72; Nebe Suresi, 33; Vakıa Suresi, 35)

Yüksek köşkler ve güzel meskenler vardır. (Furkan Suresi, 10, 75; Ankebut Suresi, 58; Saff Suresi, 12)

Rahatsız edici sıcak veya soğuk yoktur. Sürekli gölgelikleri vardır. (İnsan Suresi, 13; Rad Suresi, 35; Mürselat Suresi, 41; Nisa Suresi, 57)

İçinden ırmaklar akar. (Bakara Suresi, 25)

Sütten ve baldan ırmaklar vardır. (Muhammed Suresi, 15)

Yükseklerde kurulmuş döşekler, mücevherlerle işlenmiş tahtlar vardır. (Vakıa Suresi, 15, 34; Gaşiye Suresi, 13; Saffat Suresi, 44)

Dizi dizi yastıklar, serilmiş yaygılar, çarpıcı güzellikte döşekler vardır. (Gaşiye Suresi, 15-16; Rahman Suresi, 76, Vakıa Suresi, 30)

Bitip tükenmeyen, hesapsız bir rızık vardır. (Sad Suresi, 54; Mümin Suresi, 40)

İçindeki nimetler eksilmez. (İnsan Suresi, 13; Vakıa Suresi, 33)

Rahatlıkla erişilen çeşit çeşit meyveler vardır. (Vakıa Suresi, 28, 29, 32; Nebe Suresi, 32; Hakka Suresi, 23; Rahman Suresi, 68; İnsan Suresi, 14)

Tertemiz su kaynakları vardır. (Mutaffifin Suresi, 28; Gaşıye Suresi, 12; Rahman Suresi, 50; İnsan Suresi, 6,18)

Çeşit çeşit incelikler ve güzellikler vardır. (Rahman Suresi, 48)

Atlardan ağır işlemeli yastıklar vardır. (Rahman Suresi, 54)

Tertemiz hizmetçiler vardır. (Tur Suresi, 24)

Saçılmış inci gibi ölümsüz vildanlar vardır. (İnsan Suresi, 19)

İçenlere sarhoşluk vermeyen bembeyaz, katıksız bir şarap vardır. (Mutaffifin Suresi, 25,26; İnsan Suresi, 5; Saffat Suresi, 46-47; Vakıa Suresi, 19; Tur Suresi, 23)

İpekten ve ağır işlenmiş atlastan elbiseler, altın, gümüş ve inciden takılar vardır. (İnsan Suresi, 21; Hac Suresi, 23)

Yiyecek ve içecekler altın ve gümüşten tepsi ve testilerle sunulur. (Zuhruf Suresi, 71; İnsan Suresi, 15-16)

İçindeki yiyeceklerin tadları dünyadakiler benzemektedir. (Bakara Suresi, 25)

***Sen yücesin,
bize öğrettiğinden başka bizim
hiçbir bilgimiz yok.
Gerçekten Sen, herşeyi bilen,
hüküm ve hikmet sahibi olansın.
(Bakara Suresi, 32)***
